

NSV LIIDU KÕRGEMA HARIDUSE MINISTEERIUM
ÜHISKONNATEADUSTE ÕPETAMISE VALITSUS

MARKSISMI-LENINISMI
ALUSTE
KURSUSE PROGRAMM

*NSV LIIDU KÕRGEMATELE
ÕPPEASUTUSTELE*

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1955

AR 11

2/28706

A-20528

NSV LIIDU KÕRGEMA HARIDUSE MINISTEERIUM
ÜHISKONNATEADUSTE ÕPETAMISE VALITSUS

MARKSISMI-LENINISMI
ALUSTE
KURSUSE PROGRAMM

*NSV LIIDU KÕRGEMATELE
ÕPPEASUTUSTELE*

*Kinnitatud
NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeriumi
Ühiskonnateaduste Õpetamise Valitsuse poolt
30. septembril 1954. a.*

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1955

Originaali tiitel:

Программа курса
«Основы марксизма-ленинизма»
для высших
учебных заведений СССР

*Programm on koostatud
NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumi komisjoni poolt
professor G. D. QBITSKINI juhtimisel*

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

28706

ARHIIVKOGU

SISSEJUHATUS

1. Marksistlik-leninliku teooria tähtsus

— 2 tundi

Marksism-leninism kui teadus looduse ja ühiskonna arenemise seadustest, teadus rõhutud ja eksploateeritavate hulka revolutsioonist, teadus sotsialismi võidust kõigis maades, teadus kommunistliku ühiskonna ehitamisest.

Marksismi-leninismi loov iseloom. Võitlus dogmatismi ja teooria mehaanilise omaandamise vastu.

Marksismi arendamine V. I. Lenini poolt. Venemaa — leninismi kodumaa. Leninism kui vene ja maailma kultuuri kõrgeim saavutus.

Marksistlik-leninliku teooria edasiarendamine NLKP otsustes, J. V. Stalini ja teiste V. I. Lenini võitluskaaslaste ning õpilaste — Nõukogude Liidu Kommunistliku partei juhtide, samuti teiste maade kommunistlike ja töölisparteide juhtide töödes.

Nõukogude Liidu Kommunistliku partei ajalugu on marksism-leninism tegelikkuses. Teooria ja praktika ühtsus. Kommunistliku partei poliitika on poliitika, mis tugineb ühiskonna arengu objektiivsetele seaduspärasustele ja väljendab töötajate elulisi huvisid. ÜK(b)P Keskkomitee otsus 14. novembrist 1938. a. «Parteipropaganda korraldamisest ühenduses «ÜK(b)P ajaloo lühikursuse» ilmumisega».

Marksistlik-leninliku teooria organiseeriv, mobiliseeriv ja ümberkujundav osa.

Marksistlik-leninliku teooria parteilisus, tema leppimatus kommunismi vaenlaste suhtes. Marksismi-leninismi vaimule

võõra isikukultuse idealistliku teooria väljajuurimine propagandatöö praktikast.

Marksism-leninism — töötajate kommunistliku kasvatuselise alus. Kommunistlik partei kui töörahvahulkade juhtija ja kasvataja nõukogude patriotismi ja NSV Liidu rahvaste vankumatu sõpruse vaimus, proletaarse internatsionalismi vaimus ja kõigi maade töötajatega vennalike sidemete loomise vaimus. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XIX kongress ideoloogilise töö ülesannetest sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku perioodil.

Revolutsioonilise teooria ja Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ajalooliste kogemuste tähtsus kõigi maade kommunistlikele ja töölisparteiudele nende võitluses ühiskonna revolutsioonilise ümberkujundamise eest.

Marksismi-leninismi aluste kursuse õppimise ülesanded.

2. K. Marxi ja F. Engelsi «Kommunistliku partei manifest»

— 2 tundi

«Kommunistliku partei manifesti» ilmumise ajaloolised tingimused. Marksismi tekkimine kui revolutsiooniline pööre inimeste vaadetes looduse ja ühiskonna arengule. Marksism on proletariaadi põhiliste huvide teaduslik väljendus. Marksismi kolm allikat ja kolm komponenti.

«Kommunistliku partei manifest» on marksismi esimene programmiline dokument. Marx ja Engels klassivõitluse tähtsusest klassiühiskonna arenemisel, kapitalismi põhilistest vastuoludest ja kapitalistliku ühiskonna paratamatust hukkumisest. Tootmissuhete mittevastavus tootlike jõudude iseloomule on sotsiaalse revolutsiooni majanduslik alus.

Töölisklassi ajaloolise osa ning proletaarse revolutsiooni ja proletariaadi diktatuuri vajalikkuse põhjendamine marksismi aluste rajajate poolt. Kommunistlik partei ja tema osa proletariaadi klassivõitluses. Reaktsioonilise ja konservatiivse kodanliku sotsialismi ideoloogiline purustamine. Utopilise sotsialismi kriitika.

Marx ja Engels kommunistliku partei taktikast ja ülesannetest.

«Kommunistliku partei manifesti» ideede teostumine. «Kommunistliku partei manifest» on ideeliseks relvaks kogu maailma kommunistide käes võitluses kommunismi võidu eest.

3. Suured revolutsioonilised demokraadid Herzen, Belinski, Tšernõševski, Dobroljubov kui vene sotsiaaldemokraatia eelkäijad

— 2 tundi

Venemaa XIX sajandi 30.—40. ja 50.—60. aastate majanduslik ja poliitiline olukord.

Venemaa vabastusliikumise kolm põhiperioodi. Herzeni, Belinski, Tšernõševski ja Dobroljubovi revolutsiooniline demokratism. Võitlus pärisorjuse, isevalitsuse ja liberalismi vastu. Revolutsioonilised demokraadid — talurahva revolutsiooni ideoloogid.

Materialism ja dialektika suurte vene revolutsiooniliste demokraatide maailmavaates. Vene revolutsiooniliste demokraatide mõju vene ja maailma eesrindliku teaduse ning kultuuri arengule.

Vene revolutsiooniliste demokraatide patriotism, nende võitlus kosmopolitismi ja rassismi vastu, nende kriitika kodanliku ühiskonna kohta.

Herzeni, Belinski, Tšernõševski ja Dobroljubovi utoopiline sotsialism.

Marksismi-leninismi klassikud vene revolutsioonilistest demokraatidest.

Revolutsiooniliste demokraatide kui vene sotsiaaldemokraatia eelkäijate tegevuse ajalooline tähtsus.

SEMINAR

K. Marxi ja F. Engelsi teose «Kommunistliku partei manifest» kohta

— 4 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus. Tallinn 1952. Sissejuhatus.

K. Marx ja F. Engels, Kommunistliku partei manifest. Tallinn 1955.

V. I. Lenin, Marksismi kolm allikat ja kolm komponenti. Teosed 19. kd., lk. 3—8.

J. V. Stalin, Partei XIX kongressil peetud kõne. Tallinn 1953.

G. Malenkov, Aruandekõne ÜK(b)P Keskkomitee tööst partei XIX kongressile. Alajaotus III «Partei». Tallinn 1952.

ÜK(b)P Keskkomitee otsus 14. novembrist 1938. a. «Partei-propaganda korraldamisest ühenduses «ÜK(b)P ajaloo lühikursuse» ilmumisega.» NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenu-

mite resolutsioonid ja otsused, II kd., 7. väljaanne, lk. 859—875 (v. k.).

Viiskümmend aastat Nõukogude Liidu Kommunistlikku parteid (1903—1953) IV osa.¹ Tallinn 1953.

b) täiendav:

V. I. Lenin, Herzeni mälestuseks. Teosed 18. kd., lk. 9—15.

V. I. Lenin, Suurvenelaste rahvuslikust uhkusest. Teosed 21. kd., lk. 82—86.

J. V. Stalin, Aruandekõne ÜK(b)P Keskkomitee tööst partei XVIII kongressil. III osa, § 3 — «Parteiline propaganda. Partei liikmete ja partei kaadri marksistlik-leninlik kasvatus.» Leninismi küsimusi. Tallinn 1952, lk. 527—568.

J. V. Stalin, Marksism ja keeleteaduse küsimused. Tallinn 1953, lk. 54.

---

¹ Viiskümmend aastat Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteid (1903—1953) soovitatakse kursuse kõigi teemade juurde.

I T E E M A

VÕITLUS SOTSIAALDEMOKRAATLIKU TÖÖLISPARTEI LOOMISE EEST VENEMAAL

(Aastad 1883—1901)

1. Kaasaegse tööstusproletariaadi tekkimine. Marksismi levimine Venemaal

— 2 tundi

Tsaari-Venemaa astumine kapitalistliku arenemise teele. Pärissorjuse kaotamine. 1861. aasta reformi klassiolemus. Pärissorjuse jäänused ja nende mõju riigi arenemisele. Tsaari-isevalitsus kui feodaal-mõisnike diktatuur. Tsaari-Venemaa majanduslik mahajäävus ja tema sõltuvus väliskapitalist.

Tööstuskapitalismi arenemine Venemaal. Talurahva kihistumine. Tööstusproletariaadi kasv ja tema revolutsioonilised võitlusomadused.

Tööliste olukord tsaari-Venemaal möödunud sajandi 70.—80. aastatel. Töölisliikumise esimesed sammud. Töölisorganisatsioonide tekkimine. «Lõuna-Venemaa Töölisühing», «Põhja-Venemaa Töölisühing». Streigiliikumise kasv 80. aastatel. Streik Morozovi vabrikus Orehhovo-Zujevos.

Narodniklus kui peamine ideeline takistus marksismi- ja sotsiaaldemokraatliku liikumise levimisel Venemaal.

«Töö Vabastuse» rühm ja selle võitlus narodnikluse vastu. Marksismi levinemine Venemaal. «Töö Vabastuse» rühm kui Plehhanovi tulevaste menševistlike vaadete algidu. «Töö Vabastuse» rühma tähtsus.

2. V. I. Lenini revolutsioonilise tegevuse algus. Peterburi «Töölisklassi Vabastusvõitluse Liit»

— 2 tundi

V. I. Lenin kui Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja Nõukogude riigi suur rajaja, marksismi geniaalne teo-

reetik, Marxi ja Engelsi töö ja õpetuse jätkaja, kogu maailma töötajate juht ja õpetaja.

V. I. Lenini revolutsioonilise tegevuse algus (Kaasan, Samaara). V. I. Lenini saabumine Peterburi.

Peterburi «Töölisklassi Vabastusvõitluse Liidu» loomine V. I. Lenini poolt. Sotsialismi ühendamise algus tööliikumisega. Peterburi leninliku «Töölisklassi Vabastusvõitluse Liidu» ajalooline tähtsus.

3. V. I. Lenini võitlus narodnikluse ja «legaalse marksismi» vastu. Lenini idee töölisklassi ja talurahva liidust.

Marksistliku võitluspartei loomise vajalikkusest

— 2 tundi

V. I. Lenini lepitamatu võitlus narodnikluse vastu. V. I. Lenini raamat «Mis on «rahvasõbrad» ja kuidas nad võitlevad sotsiaaldemokraatide vastu?» Narodnikute subjektiivse sotsioloogia kriitika. Marksism-leninism ühiskonna arengu seaduste objektiivsest iseloomust. Rahvamasside ja isiksuse osa ajaloos. Liberaalsete narodnikute kui võltside «rahvasõprade» paljastamine. Narodnikluse ideeline purustamine. V. I. Lenin tööliste ja talupoegade revolutsioonilisest liidust kui tsarismi, mõisnike ja kodanluse kukutamise ja kommunismi ehitamise peamisest ühiskondlikust jõust. V. I. Lenin Venemaa töölisklassi ajaloolisest osast; töölisklass kui hegemoon ja võitleja kõigi töötajate vabastamise eest. V. I. Lenini raamatu «Mis on «rahvasõbrad» ja kuidas nad võitlevad sotsiaaldemokraatide vastu?» ajalooline tähtsus.

V. I. Lenini võitlus «legaalse marksismi» vastu. «Legaalse marksismi» klassiiseloos.

Venemaa Sotsiaaldemokraatliku Töölispartei I kongress ja selle tähtsus.

Revolutsiooniliste marksistide esimese ülevenemaalise illegaalse poliitilise ajalehe «Iskra» asutamine V. I. Lenini poolt.

J. V. Stalini revolutsioonilise tegevuse algus. J. V. Stalin kui V. I. Lenini ustav õpilane ja võitluskaaslane.

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus. I peatükk.

V. I. Lenin, Mis on «rahvasõbrad» ja kuidas nad võitlevad sotsiaaldemokraatide vastu? Teosed 1. kd., lk. 255—269.

Lenin Vladimir Iljitš. Lühike elu ja tegevuse ülevaade. Tallinn, 1944, lk. 3—31.

b) täiendav:

V. I. Lenin, Vene sotsiaaldemokraatide ülesanded. Teosed 2. kd., lk. 285—310.

V. I. Lenin, Mis on «rahvasõbrad» ja kuidas nad võitlevad sotsiaaldemokraatide vastu? Teosed, 1. kd., lk. 109—299.

V. I. Lenin, Millisest pärandist me loobume? Teosed, 2. kd., lk. 439—480.

II T E E M A

VENEMAA SOTSIAALDEMOKRAATLIKU TÖÖLIS- PARTEI MOODUSTAMINE. BOLŠEVIKE JA MENŠE- VIKE FRAKTSIOONIDE TEKKIMINE PARTEIS

(Aastad 1901—1904)

1. Revolutsioonilise liikumise tõus Venemaal aastail 1901—1904. Marksistliku partei ülesehitamise leninlik plaan

— 2 tundi

Venemaa astumine imperialismi staadiumi. Rahvarevolutsiooni küpsemine Venemaal. Ülemaailmse revolutsioonilise liikumise keskpunkti ümberasetumine Venemaale.

1900—1903. a. tööstuskriisi mõju töölisklassi olukorrale Venemaal. Revolutsioonilise liikumise tõus. Poliitilised streigid ja demonstratsioonid. «Obuhhovi kaitse». Batumi demonstratsioon. Streik Rostovis Doni ääres. Üldstreik Lõuna-Venemaal.

Talurahva liikumine Venemaal 1902. aastal. Revolutsiooniliste tööliste võitluse mõju talurahvaliidumise kasvule ja iseloomule. Opositsiooniline liikumine õppiva noorsoo hulgas. Semstvo — liberaalne liikumine.

Tsaarivalitsuse surveabinõud kasvava revolutsioonilise liikumise vastu. «Politseisotsialism» (zubaatovlus).

Sotsiaaldemokraatlike organisatsioonide seisukord Venemaal. «Ökonomism» Venemaal kui rahvusvahelise oportunisti eriliik.

Marksistliku partei ülesehitamise leninlik plaan. Ülevenemaalise marksistliku poliitilise ajalehe «Iskra» otsustav osa killustatud sotsiaaldemokraatlike ringide ideelisel ja organisatsioonilisel ühteliitmisel ühtseks marksistlikuks parteiks. Revolutsioonilise töölispartei ehituse printsiibid.

2. V. I. Lenini raamat «Mis teha?». Marksistliku partei ideoloogilised alused

— 2 tundi

V. I. Lenini raamat «Mis teha?». Marksistliku partei ideoloogilised alused.

V. I. Lenini võitlus marksismi revideerimise vastu oportunistide poolt Venemaal ja välismaal. Proletariaadi klassivõitluse kolm põhivormi. Revolutsioonilise teooria tähtsusest proletariaadi klassivõitluses. V. I. Lenin stiihilisusest ja teadlikkusest töölisliikumises.

Marksism-leninism sotsialistliku teadlikkuse viimisest töölisliikumisse ja vajadusest võidelda kodanliku ideoloogia vastu. Revolutsioonilise marksistliku partei osa sotsialistliku ideoloogia levitamisel tööliklassis. V. I. Lenini võitlus töölisliikumise ühendamise eest sotsialismiga.

Sotsiaaldemokraatlik ja treidunionistlik poliitika. Treidunionism kui kodanliku ideoloogia eriliik. Tööliklassi — demokraatia eest eesrindliku võitleja — poliitilise võitluse tähtsus. Võitlus «ökonomitide» nokitsemise vastu. Stiihilisuse teooria on igasuguse oportunisti loogiline alus.

Oportunisti ideoloogia, stiihilisuse, hvostismi, isevoolu teooriate purustamine. V. I. Lenin Vene sotsiaaldemokraatia arengu kolmest perioodist.

Marksistliku partei ideoloogiliste aluste kaitsmine J. V. Stalini teostes «Lühidalt lahkkelidest parteis» ja «Vastus «Sotsiaaldemokraadile»».

Parempoolsete sotsialistide ideoloogia kaasaegse imperialistliku kodanluse teenistuses.

Kommunistlik partei ideoloogilise töö tugevdamise vajalikkusest kaasaegsel etapil.

V. I. Lenini raamatu «Mis teha?» ajalooline tähtsus.

3. Venemaa Sotsiaaldemokraatliku Töölispartei II kongress

— 2 tundi

Leninliku «Iskra» võitlus partei II kongressi kokkukutsumise eest. Lenini Iskra suuna võit sotsiaaldemokraatlike organisatsioonide seas Venemaal. VSDTP II kongressi kokkukutsumine. Kongressi koosseis. Kongressi peaülesanne. V. I. Lenini võitlus uut tüüpi partei eest.

Leninliku «Iskra» poolt esitatud revolutsioonilise programmi vastuvõtmine kongressi poolt; see on esimene revolutsiooniline programm rahvusvahelise töölisliikumise ajaloos pärast Marxi ja Engelsi surma. V. I. Lenini ja leninliku «Iskra» ideoloogiliste põhimõtete võit partei II kongressil.

Partei põhikirja arutamine ja võitluse teravnemine kongressil. Partei liikmeskonda kuulumise küsimus.

Revolutsioonilise marksistliku partei sotsiaalse revolutsiooni ja proletariaadi diktatuuri partei loomine VSDTP II kongressil.

Kahe voolu — bolševistliku ja menševistliku voolu — tekkimine Venemaa Sotsiaaldemokraatlikus Töölisparteis.

Partei II kongressi ajalooline tähtsus. VSDTP II kongress kui pöördepunkt ülemaailmses töölisliikumises.

4. V. I. Lenini raamat «Üks samm edasi, kaks sammu tagasi». Marksistliku partei organisatsioonilised alused — 2 tundi

Menševike liidrite lõhestav tegevus ja võitluse teravnemine parteis pärast II kongressi. Menševike oportunistid.

Plehhanovi üleminek menševike poole. Bolševike võitlus, eesotsas V. I. Leniniga, menševike lõhestava tegevuse vastu.

V. I. Lenini raamat «Üks samm edasi, kaks sammu tagasi». Marksistliku partei organisatsioonilised alused.

Parteilise juhtimise ja partei elu vormide leninlikud põhimõtted. V. I. Lenin kollektiivse juhtimise põhimõtte vajalikkusest.

Marksismile vaenulike menševike seisukohtade halastamatu paljastamine V. I. Lenini poolt organisatsioonilistes küsimustes. Bolševike võitlus oportunistide vastu II Internatsionaalis. V. I. Lenini raamatu «Üks samm edasi, kaks sammu tagasi» ajalooline tähtsus.

Marksistliku partei organisatsiooniliste aluste kaitsmine J. V. Stalini poolt teoses «Proletaarlaste klass ja proletaarlaste partei».

Kommunistliku partei organisatsiooniliste põhimõtete edasine arendamine NLKP põhikirjas.

Bolševike võitlus partei III kongressi kokkukutsumise eest. 22 bolševiku nõupidamine. Enamuse Komiteede

Büroo loomine. Enamuse Komiteede Büroo tegevus partei III kongressi kokkukutsumiseks. Bolševistliku ajalehe «Vperjod» asutamine ja tema tähtsus.

Leninlik joon lahkulöömiseks oportunistidest VSDTP-s ja II Internatsionaalis.

SEMINAR

V. I. Lenini raamatu «Mis teha?» kohta.
Venemaa Sotsiaaldemokraatliku Töölis-
partei II kongress

— 6 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus, II peatükk.

V. I. Lenin, Mis teha? Teosed, 5 kd., lk. 309—480.

J. V. Stalin, Leninismi alustest. Osa «Leninismi ajaloolised juured».
Teosed, 6 kd., lk. 72—79.

Partei II kongressil vastu võetud Venemaa Sotsiaaldemokraatliku Töölispartei programm. VSDTP organisatsioonilise põhikirja projekt, mille Lenin kongressile esitas. «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused» I osa, 7. trükk, lk. 37—44 (v. k.).

b) täiendav:

V. I. Lenin, Revolutsiooniline avantürism, Teosed, 6. kd., lk. 162—182.

V. I. Lenin, Kehvtalurahvale. Teosed, 6. kd., lk. 325—391.

V. I. Lenin, Üks samm edasi, kaks sammu tagasi. Teosed, 7. kd., lk. 185—388.

J. V. Stalin, Lühidalt lahkkelidest parteis. Teosed, 1. kd., lk. 85—124.

J. V. Stalin, Proletaarlaste klass ja proletaarlaste partei. Teosed, 1. kd., lk. 60—71.

J. V. Stalin, Vastus «Sotsiaaldemokraadile». Teosed, 1. kd., lk. 153—165.

J. V. Stalin, Venemaa Sotsiaaldemokraatlik Partei ja tema lähemad ülesanded. Teosed, 1. kd., lk. 11—30.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei põhikiri. Tallinn 1953.

Lenin Vladimir Iljitš. Lühike elu ja tegevuse ülevaade, lk. 32—73.

III T E E M A

MENŠEVIKUD JA BOLŠEVIKUD VENE-JAAPANI SÕJA JA ESIMESE VENE REVOLUTSIOONI AJAJÄRGUL

(Aastad 1904—1907)

1. Vene-Jaapani sõda. Revolutsiooni algus

— 2 tundi

Vene-Jaapani sõja tekkimine, põhjused ja iseloom. Bolševike ja menševike suhtumine sõjasse ja menševike kaitse-sõja seisukoha paljastamine bolševike poolt. Tsaarisõjaväe lüüasaamine rindel ja revolutsioonilise liikumise tugevne-mine riigis. Venemaa majanduslik ja poliitiline olukord revolutsiooni eel. Töölisklassi ja talurahva olukord. Rah-vuslik rõhumine. Töölise ja talupoegade revolutsioonilise liikumise kasv. Bakuu streik (detsembris 1904. a.). Streik Putilovi tehases (jaanuaris 1905. a.).

9. jaanuar 1905. a. — revolutsiooni algus Venemaal.

Streigid ja demonstratsioonid pärast 9. jaanuari 1905. a. Bolševike mõju kasv rahvahulkade revolutsioonilisele lii-kumisele. Esimese mai demonstratsioonid ja streigid. Sünd-mused Lodzis — töölise esimene relvastatud väljaastu-mine Venemaal. Ivanovo-Voznessenski töölise streik ja volinike nõukogu moodustamine, mis oli üks esimesi töö-liste saadikute nõukogusid Venemaal.

Töölise streikide mõju talurahva rahutuste kasvule. Bolševike töö talurahva keskel. Talurahva rahutused 1905. aasta kevadel ja suvel. Bolševike töö sõjaväes. Töölise- ja talurahvaliikumise mõju armeele. Ülestõus soomuslaeval «Potjomkin» kui esimene massiline revolutsiooniline välja-astumine armees ja laevastikus. Tingimuste küpsemine rahva relvastatud ülestõusuks tsarismi vastu.

Tsarismi võitlus revolutsiooni vastu: survevahendid ja laveerimine. Bulõgini duuma boikoteerimise bolševistlik taktika. Bulõgini duumast osavõtmise menševistliku taktika paljastamine bolševike poolt.

2. Partei III kongress. V. I. Lenini raamat «Sotsiaaldemokraatia kaks taktikat demokraatlikus revolutsioonis».

Marksistliku partei taktikalised alused

— 2 tundi

Jõudude ümbergrupeerumine Venemaal alanud revolutsiooni olukorras. VSDTP III kongressi kokkukutsumise vajadus revolutsioonilise taktika väljatöötamiseks. VSDTP III kongress, tema otsused ja nende ajalooline tähtsus. Menševike ja rahvusvaheliste oportunistide taktikalise joone oportunistliku iseloomu paljastamine bolševike poolt.

V. I. Lenini raamat «Sotsiaaldemokraatia kaks taktikat demokraatlikus revolutsioonis», kui partei bolševistliku taktika, tööliisklassi taktika geniaalne põhjendus ja väljatöötlus. Marksistliku partei poliitilised (taktikalised) alused. Venemaa kodanlik-demokraatliku revolutsiooni iseloom, iseärasused ja liikumapanevad jõud. V. I. Lenin proletariaadi hegemooniast kodanlik-demokraatlikus revolutsioonis, tööliste ja talurahva liidust, relvastatud ülestõusust, proletariaadi ja talurahva revolutsioonilis-demokraatlikust diktatuurist ning ajutisest revolutsioonilisest valitsusest. Leninlik teooria kodanlik-demokraatliku revolutsiooni ümberkasvamisest sotsialistlikuks revolutsiooniks.

Marksistliku partei taktikaliste aluste kaitsmine J. V. Stalini poolt. V. I. Lenini raamatu «Sotsiaaldemokraatia kaks taktikat demokraatlikus revolutsioonis» ajalooline tähtsus.

3. Revolutsiooni edasine tõus

— 2 tundi

Revolutsioonilise liikumise tõus 1905. aasta sügisel. Ülevenemaaline poliitiline streik 1905. aasta oktoobris. Tsarismi taganemine. Tsaari 1905. aasta 17. oktoobri manifest. Tsarismi lubaduste valelikkuse paljastamine bolševike poolt.

Relvastatud ülestõusu ettevalmistamine bolševike poolt. Tööliste relvastumine ja võitlussalkade organiseerimine.

Tööliste saadikute nõukogude tekkimine Peterburis, Moskvas ja teistes linnades.

VSDTP I konverents Tampere ja selle otsused.

Relvastatud detsembriülestõus. Relvastatud ülestõusu lüüasaamise põhjused. V. I. Lenin Moskva relvastatud

ülestatõusu õppetundidest. Menševike reeturliku taktika paljastamine bolševike poolt. Kontrrevolutsiooni ajutine võit. Bolševike ja menševike suhtumine I Riigiduumasse. Duuma aktiivse boikoti bolševistlik taktika.

4. VSDTP IV ja V kongress. Esimese Vene revolutsiooni lüüasaamise põhjused ja õppetunnid

— 2 tundi

Bolševike taktikaline platvorm IV partei kongressil. VSDTP IV (ühinemise) kongress. Bolševike võitlus kongressil menševike vastu programmilistes, taktikalistes ja organisatsioonilistes küsimustes.

I Riigiduumalaialiajamine. II Riigiduumakokkukutsumine. Riigiduumaboikoteerimise taktika revideerimisele võtmine bolševike poolt. Bolševike võitlus menševike vastu partei V kongressi kokkukutsumise eest.

VSDTP V kongress ja tema põhilised otsused. Bolševike võitlus kongressil menševike ja kokkuleplaste vastu. Partei V kongressi tähtsus. Revolutsiooni lüüasaamine. Reaktsiooni pealetung. II Riigiduumalaialiajamine, Tsaarivõimu verine arveteõiendamine tööliste ja talupoegadega. 1905.—1907. a. revolutsiooni lüüasaamise põhjused.

Esimese Vene revolutsiooni ajalooline tähtsus, tema mõju rahvusvahelisele revolutsioonilisele liikumisele.

SEMINAR

V. I. Lenini raamatu «Sotsiaaldemokraatia kaks taktikat demokraatlikus revolutsioonis» kohta

6 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus, III peatükk.

V. I. Lenin, Sotsiaaldemokraatia kaks taktikat demokraatlikus revolutsioonis. Teosed, 9. kd., lk. 1—114.

J. V. Stalin, Venemaa Sotsiaaldemokraatliku Töölispartei Londoni kongress (Delegaadi märkmed). Teosed, 2. kd., lk. 45—75.

VSDTP III kongressi resolutsioonid: relvastatud ülestõusust; ajutisest revolutsioonilisest valitsusest; suhtumisest talurahvaliikumisse. «NLKP kongresside, konverentside ja KK pleenumite resolutsioonid ja otsused», I osa 7. trükk, 1953, lk. 77—78 (v. k.). VSDTP V kongressi resolutsioonid: suhtumisest mitteproletaarseste parteidesse; tööliskongress ja parteitud töölisorganisatsioonid; Riigiduumast; ametiühingutest. Samas, lk. 164—167, 169—170 (v. k.).

b) täiendav:

- V. I. Lenin*, Moskva ülestõusu õppetunnid. Teosed, 11. kd., lk. 148—155.
V. I. Lenin, Sotsiaaldemokraatia suhtumine talurahvaliikumisse. Teosed, 9. kd., lk. 201—209.
V. I. Lenin, Ettekanne 1905. a. revolutsioonist. Teosed, 23. kd., lk. 226—243.
J. V. Stalin, Relvastatud ülestõus ja meie taktika. Teosed, 1. kd., lk. 125—131.
J. V. Stalin, Ajutine revolutsiooniline valitsus ja sotsiaaldemokraatia. Teosed, 1. kd., lk. 132—152.
J. V. Stalin, Kaks heitlust. Teosed, 1. kd., lk. 189—198.
Lenin Vladimir Iljitš. Lühike elu ja tegevuse ülevaade, lk. 74—99.

IV T E E M A

MENŠEVIKUD JA BOLŠEVIKUD STOLÕPINI REAKTSIOONI AJAJÄRGUL. BOLŠEVIKE FORMEERU- MINE ISESEISVAKS MARKSISTLIKUKS PARTEIKS

(Aastad 1908—1912)

1. Stolõpini reaktsioon. V. I. Lenini võitlus marksistliku partei teoreetiliste aluste eest

— 2 tundi

1907. aasta 3. juuni riigipööre. Uus valimisseadus. III Riigiduum. Stolõpini agraarpoliitika. Tsaarivalitsuse mustasajaline terror. Reaktsiooni pealetung proletariaadile, tööpuuduse suurenemine ja töölisklassi olukorra halvemine. Vene kommunistide töö raskused tsarismi ajajärgul, eriti Stolõpini reaktsiooni aastail.

Reaktsiooni pealetung ideoloogilisel rindel. Laostumine ja dekadents kodanliku intelligentsi hulgas. Osa parteisse kuuluvate haritlaste üleminek marksismi vaenlaste leeri ja marksismi teooria filosoofilis-teoreetiliste aluste revideermise katsed. Dialektilise ja ajaloolise materialismi — marksistliku partei teoreetiliste aluste kaitsmine ja edasiarendamine V. I. Lenini poolt raamatus «Materialism ja empiriokrititsism». V. I. Lenini raamatu «Materialism ja empiriokrititsism» ajalooline tähtsus.

2. Dialektiline materialism on marksistlik-leninliku partei maailmavaade

— 2 tundi

Marksistliku filosoofia tekkimise ajaloolised tingimused. Dialektiline materialism on marksistlik-leninliku partei maailmavaade.

Marksistliku filosoofia põhiline erinevus kõigist marksismile eelnenud filosoofilistest «koolkondadest» ja «süsteemidest». Marksistliku filosoofia tekkimine on revolutsioon

filosoofias. Dialektiline ja ajalooline materialism on kommunismi teoreetiline vundament, marksistlik-leninliku partei teoreetiline alus.

Marksismi loov iseloom.

Marksistliku filosoofia igakülgne arendamine V. I. Lenini poolt. Marksistlik-leninliku filosoofia edasiarendamine J. V. Stalini poolt. Marksistliku filosoofia parteiline, võitlev iseloom. Kaasaegne kodanlik idealistlik filosoofia — imperialistliku reaktsiooni teener.

3. Asjade ja nähtuste üldine seos ning vastastikune tingitus looduses ja ühiskonnas

— 2 tundi

Dialektiline käsitlus loodusest kui ühtsest, seostatud tervikust, kus asjad ja nähtused on üksteisega orgaaniliselt seotud, sõltuvad üksteisest ja tingivad üksteist. Materiaalse maailma asjade ja nähtuste seoste ning suhete mitmekesisus.

Loodusesse ja ühiskonnasse kui asjade ja nähtuste juhuslikku kuhjumisse metafüüsilise suhtumise kriitika. Seaduse kui nähtustevaheliste objektiivsete, paratamatute ja oluliste seoste väljenduse marksistlik käsitlus. Loodusnähtuste ja ühiskondlike nähtuste sõltuvus tingimustest, kohast ja ajast. Nähtuste põhjuslik seos ja vastastikune tingitus. Põhjuslikkuse objektiivne iseloom.

Looduses ja ühiskonnas objektiivset põhjuslikkust ja seadusepärast eitava kaasaegse kodanliku filosoofia paljastamine. Marksism-leninism põhilülist ajalooliste sündmuste ahelas.

Asjade ja nähtuste üldist seost ning vastastikust sõltuvust käsitlevate marksistliku dialektika põhimõtete rakendamine looduse ja ühiskonna uurimisel, poliitikas ja kommunistliku partei praktilises tegevuses.

4. Liikumine ja arenemine looduses ning ühiskonnas

— 2 tundi

Lakkamatu liikumine ja muutumine, vana hävinemine ja väljasuremine, uue tekkimine ja arenemine on tege-
likkuse objektiivne seadusepärast. Loodust püsimise ja lii-

kumatuse, seisaku ja muutumatuse seisundina käsitleva metafüüsilise vaate kriitika. Liikumine kui mateeria eksisteerimise vorm. Liikumine ja püsimine. Mateeria liikumise põhilised vormid. Arenemise ja muutumise dialektiliste põhimõtete kinnitamine looduse ja ühiskonna arenemist uurivate teaduste uusimate andmetega. Pavlovi ja Mitšurini õpetus organismide arenemisest. Veismanismi-morganismi reaktsioonilis-idealstliku olemuse kriitika. Marksism-leninism ühiskonna arenemisest.

Uue, eesrindliku, progressiivse võitmatusest arenemisest. Vana hävinemine ja uue, eesrindliku tekkimine kui üleminek madalamalt arenemisastmelt kõrgemale arenemisastmele. Uue arenemise ja vana muutumise iseärasused nõukogude ühiskonnas. Marksism-leninism võimalikkusest ja tegelikkusest. Võimalikkuse tegelikkuseks muutumise tingimused.

Looduse ja ühiskonna arenemisseaduste tundmine kui teadusliku ettenägemise alus.

Liikumist, muutumist ja arenemist käsitlevate marksistliku dialektika põhimõtete rakendamine looduse ja ühiskonna uurimisel, poliitikas ja kommunistliku partei praktises tegevuses.

5. Arenemise kui kvantitatiivsete muutuste üleminek põhjalikeks kvalitatiivseteks muutusteks

— 2 tundi

Asjade ja nähtuste kvalitatiivne ja kvantitatiivne määrateldus. Üleminek väikestelt ja varjatud kvantitatiivsetelt muutustelt avalikele, põhjalikele, kvalitatiivsetele muutustele — looduse, ühiskonna ja mõtlemise arenemise üldine seadus.

Arenemise kui puht-kvantitatiivsete muutuste, kui lihtsa kasvu metafüüsilise käsitluse kriitika.

Evolutsioon ja revolutsioon, nende dialektiline vahetõrge. Looduse ja ühiskonna arenemise hüppeline iseloom. Hüppeliste muutuste mitmekesisus looduses ja ühiskondlikus elus. Vanalt kvaliteedilt uuele kvaliteedile ülemineku iseärasused sotsialistlikus ühiskonnas.

Dialektiline meetod arenemisest kui progresseeruvast liikumisest, liikumisest tõusujoones, lihtsalt keerulisele, madalamalt kõrgemale.

Võitlus reformismi ja tema kaasaegse vormi — parem-

poolsete sotsialistide ideoloogia vastu. Kapitalismi rahuliku ja järkjärgulise sotsialismi sissekasvamise oportunistliku teooria kriitika. Anarhismi ja pahempoolse avantürismi kriitika. Rõhutatud klasside poolt teostatavate revolutsiooniliste pöörete seadusepärassus.

Arenemist kui kvantitatiivsete muutuste põhjalikele, kvalitatiivseile muutustele üleminekut käsitlevate marksistliku dialektika põhimõtete kasutamine looduse ja ühiskonna uurimisel, poliitikas ja kommunistliku partei praktilises tegevuses.

6. Arenemine kui vastandite ühtsus ja võitlus

— 2 tundi

Võitlus vana ja uue vahel, väljasureva ja sündiva vahel, iganeva ja areneva vahel kui arenemisprotsessi allikas ja sisu.

Arenemise kui nähtuste harmoonilise, ilma vastandite võitluseta arenemise metafüüsilise käsitlemise kriitika.

V. I. Lenin arenemise kahest kontseptsioonist. Ühtse jagunemine vastanditeks. Ühtsuse suhteline ja vastandite võitluse absoluutne iseloom. Vastandite võitlus kui dialektika tuum. Välised ja sisemised vastuolud. Antagonistlikud ja mitteantagonistlikud vastuolud. Klasside võitlus antagonistlikes ühiskondades. Kodanliku ühiskonna klassivastuolude kinnimätsimine parempoolsete sotsiaaldemokraatide poolt. Sotsialistliku ühiskonna mitteantagonistlike vastuolude olemus. Ühtse voolu ja konfliktituse antimarksistliku teooria purustamine partei poolt. Kriitika ja enesekriitika kui uus dialektiline seadusepärassus, kui vastuolude avastamise ja kõrvaldamise eriline vorm sotsialistlikus ühiskonnas.

Arenemist kui vastandite ühtsust ja võitlust käsitlevate marksistliku dialektika põhimõtete rakendamine looduse ja ühiskonna uurimisel, poliitikas ja kommunistliku partei praktilises tegevuses.

7. Maailma materiaalsus ja tema arenemise seadusepärassused

— 2 tundi

Maailma materiaalsus. Maailma ühtsus seisab tema materiaalsuses. Idealistliku maailmavaate kriitika. V. I. Lenin materiaalsusest. Kaasaegne õpetus materiaalsuse ehitusest. Kaasaeg-

sete kodanlike idealistlike loodusteaduslike teooriate (füüsikaline idealism, veismanism-morganism bioloogias) kriitika.

Maailma mitmekesised nähtused on mateeria liikumise mitmesugused vormid. Mateeria liikumise kõikide vormide ühtsus ja kvalitatiivne erinevus. M. V. Lomonossovi poolt avastatud mateeria ja energia jäävuse seadus kinnitab õpetust mateeria põlisusest ja tema olemasolu-vormide lõpmatusest.

Ruum ja aeg kui mateeria olemasolu objektiivsed vormid.

Materiaalse maailma arenemise seadusepärased. Looduse ja ühiskonna seaduste objektiivne iseloom. Looduse seaduste erinevus ühiskonna arenemise seadustest. Looduse ja ühiskonna seaduste käsitluses esineva subjektiivse idealismi ja fetišismi kriitika.

Maailma materiaalsust ja tema arenemise seadusepärased käsitlevate marksistliku filosoofilise materialismi põhitõetuste rakendamine looduse ja ühiskonna uurimisel, poliitikas ja kommunistliku partei praktilises tegevuses.

8. Mateeria primaarsus ja teadvuse sekundaarsus

— 2 tundi

Filosoofia põhiküsimuseks on küsimus mõtlemise vahekorras olemisega, teadvuse vahekorras loodusega. Kaks põhisuunda filosoofias. Materialism ja idealism kui klassivõitluse peegeldus. Filosoofia põhiküsimuse lahendamine marksistliku filosoofilise materialismi poolt. Mõtlemise ja olemise vahekorra idealistliku käsitluse kriitika.

Marksistlik filosoofiline materialism mateeriast ja teadvusest. Mateeria kui aistingute, kujutluste, mõistete allikas. Üleminek anorgaaniliselt materiaalt orgaanilisele, tunnetamatult materiaalt tunnetatavale. Töö osa inimese teadvuse arenemises. Inimese mõtlemine on kõrgestiorganiseeritud mateeria omadus. Mateeria primaarsust ja teadvuse sekundaarsust käsitleva marksistliku filosoofilise materialismi seisukoha loodusteaduslik kinnitus I. M. Setšenovi ja I. P. Pavlovi teostes. Keel ja mõtlemine.

Mateeria primaarsust ja teadvuse sekundaarsust käsitlevate marksistliku filosoofilise materialismi põhitõetuste rakendamine looduse ja ühiskonna uurimisel, poliitikas ja kommunistliku partei praktilises tegevuses.

9. Maailma ja tema seadusepärastuste tunnetatavus

— 2 tundi

Marksistlik filosoofiline materialism maailma ja tema seadusepärastuste tunnetatavusest. Filosoofia põhiküsimuse kaks külge. Agnostitsismi kriitika. Maailma tunnetamise võimalust eitava kaasaegse kodanliku filosoofia paljastamine. Tunnetamine kui objektiivse maailma ja tema seadusepärastuste peegeldus inimese teadvuses.

Marksism-leninism tunnetamisprotsessist. Teadusliku tunnetamise arenemine mitteteadmisele teadmisele, vähem täielikult teadmisele täielikumale teadmisele, nähtustelt arengu põhiprotsessidele.

Praktika kui tõe kriteeriumi ja tunnetamise alus. Marksistlik filosoofiline materialism objektiivsest, absoluutsest ja suhtelisest tões. Tõe konkreetsus. Looduse ja ühiskonna objektiivsete seadusepärastuste tunnetatavus ja nende kasutamise võimalikkus ühiskonna arenemise huvides.

Maailma ja tema seadusepärastuste tunnetamist käsitlevate marksistliku filosoofilise materialismi põhimõtete rakendamine looduse ja ühiskonna uurimisel, poliitikas ja kommunistliku partei praktilises tegevuses.

10. Ühiskonna materiaalse elu tingimused

— 2 tundi

Ajalooline materialism on teadus ühiskonna arenemise üldistest seadustest. Ühiskonna arenemise üldised ja spetsiifilised seadused.

Marksism-leninism ühiskonna materiaalse elu tingimuste süsteemist.

Geograafiline keskkond kui üks ühiskonna arenemise alatisi ja paratamatuid tingimusi. Geograafilise keskkonna osatähtsust käsitlevate kodanlike teooriate kriitika. Fašistliku «geopoliitika» teooria paljastamine.

Rahva-arvu kasv ja tema mõju ühiskonna arenemisele. Kodanlike rahvastikuteooriate kriitika, kaasaegse maltusiaanluse, imperialistlike fašistlike rassiteooriate paljastamine.

Materiaalsete hüvede tootmise viis on peamine jõud ühiskonna materiaalse elu tingimuste süsteemis, mis määrab

ühiskonna palge ja ühiskonnakorra iseloomu. Tootlikud jõud ja nende põhielemendid. Tootmissuhted ja nende vormid. Tootmisviis on tootlike jõudude ja tootmissuhete ühtsuse kehasus materiaalsete hüvede tootmise protsessis.

Ühiskondlik olemine ja ühiskondlik teadvus.

Revolutsioonilised ja reaktsioonilised ideed, ning teooriad; nende erinev osatähtsus ühiskonna arenemises. Marksistlik-leninlike ideede mobiliseeriv, organiseeriv ja ümberkujundav jõud ning nende kasutamine kommunistliku partei ja Nõukogude riigi poliitikas.

Kommunistliku partei ja Nõukogude sotsialistliku riigi osatähtsus võitluses kapitalismi igandite vastu inimeste teadvuses, võitluses kommunismi ülesehitamise eest NSV Liidus.

11. Tootmise põhilised iseärasused

— 4 tundi

Tootmise esimene iseärasus. Tootmise alaline muutumine ja arenemine. Tootmisviiside ajalooline arenemine. Muutused tootmisviisis on kogu ühiskondliku ja poliitilise korra muutumise ja ümberkujundamise aluseks. Ühiskonna arenemise ajalugu on töörahvahulkade kui tootmisprotsessi peajõu ajalugu. Rahvahulkade otsustav osa ühiskonna ajaloos. Kommunistlik partei idealistliku, antimarksistliku isikukultuse teooria väljajuurimise vajadusest.

Tootmise arenemise seaduste, ühiskonna majandusliku arenemise seaduste tundmise vajadus kommunistliku partei praktilisele tegevusele.

Tootmise teine iseärasus. Tootlikud jõud kui tootmise kõige liikuvam, revolutsioonilisem ja määravam element.

Tootmissuhete muutumine olenevalt ja vastavalt tootlike jõudude muutumisele ja arenemisele. Seadus, mille järgi tootmissuhted peavad tingimata vastama tootlike jõudude iseloomule, ja selle seaduse tähtsus ühiskonna arenemisele.

Viis põhilist tootmissuhete tüüpi. Kõikidele antagonistlikele ühiskondlik-majanduslikele formatsioonidele omased iseloomulikud jooned.

Vastuolude iseloom tootlike jõudude ja tootmissuhete vahel kapitalismi tingimustes. Kaasaegse kapitalismi põhiline majandusseadus.

Tootmissuhete täielik vastavus tootlike jõudude iseloomule NSV Liidus. Partei ja sotsialistliku riigi osatähtsus

sotsialistliku tootmise arendamisel ja tootmissuhete ja tootlike jõudude vaheliste vastuolude kõrvaldamisel. Tootmissuhete ühiskondlik omandus on sotsialismi tootmissuhete alus. Sotsialistliku majandussüsteemi eelised, võrreldes kapitalistliku majandussüsteemiga. Ekspluateerimisest vabade töötajate seltsimehelik koostöö ja sotsialistlik vastastikune abistamine. Sotsialismi põhiline majandusseadus. Rahvamajanduse plaanipärase (proportsionaalse) arenemise seadus.

Tootlike jõudude ja tootmissuhete arenemine rahvademo-kraatiamaades.

Tootmise kolmas iseärasus. Uute tootlike jõudude ja neile vastavate tootmissuhete tekkimine vana korra rüpes, olenemata inimeste tahtest. Üleminek vanadelt tootmissuhetelt uutele vanade tootmissuhete revolutsioonilise kukutamise ja uute kehtimapaneku teel. Tootmissuhete tähtsus tootlike jõudude arengus. Uued tootmissuhted on peamine ja otsustav jõud, mis määrab ära tootlike jõudude arenemise. Sotsialistliku tootmisviisi tekkimise iseärasused.

Marksism-leninism baasist ja pealisehitusest.

Kodanlike sotsioloogide ebateaduslike ning reaktsioniliste vaadete paljastamine ühiskonna arenemise kohta.

12. Bolševike võitlus likvidaatorite ja otzovistide vastu. Praha konverents 1912. aastal. Bolševike formeerumine iseseisvaks marksistlikuks parteiks

— 2 tundi

Venemaa poliitilise olukorra ja revolutsiooni perspektiivide hinnang bolševike poolt. Bolševike taandumistaktika reaktsiooni ajajärgul. Bolševike võitlus illegaalse partei säilitamise ja kindlustamise ning legaalse võimaluste kasutamise eest. Likvidaatorluse kui töölisliikumisse tunginud kodanluse agentuuri paljastamine bolševike poolt. Bolševike võitlus kahel rindel: likvidaatorite ja otzovistide vastu. Võitlus kokkulepluse vastu.

VSDTP V ülevenemaaline konverents. Konverentsi poolt antud hinnang käesolevale momendile. Likvidaatorluse hukkamõistmine. Bolševistliku ajalehe «Proletari» toimetuse laiendatud istung.

Partei võitlus trotskistliku parteivastase Augustibloki vastu. Trotskism kui peamine rühm, kes levitas tsentrismi

Venemaal. Tsentrismi oportunistlik olemus. Bolševike võitlus kokkuleplaste — Trotski varjatud agentide vastu. VSDTP Keskkomitee pleenum (1910. a. jaanuaris). V. I. Lenini võitlus pleenumil trotskistide ja kokkuleplaste parteivastase bloki vastu. Parteivastase trotskistliku Augustibloki purustamine bolševike partei poolt.

Revolutsioonilise liikumise elavnemine Venemaal ja olukord VSDT Parteis.

VSDTP VI ülevenemaaline (Praha) konverents. Konverentsi tähtsamad otsused. Menševike-likvidatorite väljaheitmine parteist. Bolševike iseseisvaks marksistlikuks parteiks, uut tüüpi parteiks lõpliku formeerumise algus. Partei Keskkomitee valimine. Keskkomitee Venemaa-büroo moodustamine.

Proletaarse partei puhastamine oportunistidest, menševike-likvidatoritest — otsustav tingimus partei edasiseks arenemiseks, partei ridade ühtsuse tugevdamiseks ja proletariaadi diktatuuri edukaks kättevõitmiseks.

Bolševike joon II Internatsionaali oportunistmist ja tsentristmist lahkulöömisel.

SEMINAR

teemal «Dialektiline ja ajalooline materialism — marksistlik-leninliku partei maailmavaade, kommunismi teoreetiline vundament»

— 12 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus, IV peatükk.

VSDTP VI üldparteilise (Praha) konverentsi resolutsioonid: käesolevast momendist ja partei ülesannetest; Duuma sotsiaal-demokraatlikust fraksioonist; parteitöö iseloomust ja organisatsioonilistest vormidest; likvidatorlusest ja likvidatorite grupist. «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», I osa, 7. väljaanne 1953, lk. 271—273, 276—278, 283—284 (v. k.).

V. I. Lenin, Materialism ja empiriokrititsism. Teosed, 14. kd., II peatükk, §§ 4, 5; III peatükk, §§ 1, 3; V peatükk, § 3; VI peatükk, §§ 1, 4.

J. V. Stalin, Marksism ja keeleteaduse küsimused. Tallinn 1953,
J. V. Stalin, Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus. Tallinn
1953.

b) täiendav:

K. Marx, Poliitilise ökonomia kriitikast. Eessõna, Gospolitizdat 1949
(v. k.).

V. I. Lenin, Karl Marx. Teosed, 21. kd., lk. 34—42.

V. I. Lenin, Materialism ja empiriokrititsism. Teosed, 14. kd., lk. 5—335.

V. I. Lenin, Likvidaatorluse likvideerimine. Teosed, 15. kd., lk. 415—439.

J. V. Stalin, Kas anarhism või sotsialism? Teosed, 1. kd., lk. 283—374.

«Lenin Vladimir Iljitš. Lühike elu ja tegevuse ülevaade». Lk. 100—121.

V T E E M A

BOLŠEVIKE PARTEI TÖÖLISLIIKUMISE TÕUSU AASTAIL ESIMESE IMPERIALISTLIKU SÕJA EEL

(Aastad 1912—1914)

1. Revolutsioonilise liikumise tõus aastail 1912—1914. Bolševike võit legaalsetes organisatsioonides

— 2 tundi

Maa majanduslik olukord. Kapitalismi vastuolude edasine teravnemine. Uus revolutsiooniline tõus riigis. Leena veresaun. Streigiliikumise üldrahvalik iseloom aastail 1912—1914. Bolševike partei üldrahvaliku revolutsioonilise võitluse eesotsas aastail 1912—1914. Partei Keskkomitee nõupidamised parteitöötajatega Krakovis ja Poroninos.

Bolševistliku ajalehe «Pravda» — bolševike partei ülevenemaalise legaalse häälekandja asutamine Peterburi tööliste initsiatiivil. «Pravda» osatähtsus parteiridade tugevdamisel ja partei sidemete laiendamisel rahvahulkadega, revolutsiooniliste tööliste uue põlvkonna kasvatamisel, võitluses likvidaatorite, trotskistide, otzovistide ja teiste oportunistidega.

Bolševistlik fraktsioon IV Riigiduumas kui partei teine ülevenemaaline legaalne organ. «Peterburi tööliste juhend oma töölissaadikule». Bolševike võit saadikute valimisel IV Riigiduumasse töölistuuria poolt. IV Riigiduumas bolševistliku fraktsiooni tegevuse juhtimine partei poolt.

Bolševike võitlus legaalsete töölisorganisatsioonide muutmise eest partei revolutsioonilise töö tugipunktideks rahvahulkades. Likvidaatorite väljatõrjumine legaalsetest töölisorganisatsioonidest. Bolševike võit legaalsetes organisatsioonides. Bolševike võitlus reaktsioonaaastail rahvahulkade enese poole võitmiseks ja nende võitluskogemuste tähtsus kommunistlikele ja töölisparteidele kaasaegsel ajajärgul.

Trotski parteivastase Augustibloki ideeline ja organisat-

siooniline lagunemine. Bolševike võitlus rahvusvahelise oportunisti ja tsentrismi vastu esimese imperialistliku sõja eel. Pahempoolsete sotsiaaldemokraatide poolt rahvusvahelises revolutsioonilises liikumises tehtud vigade kriitika.

Revolutsioonilise kriisi kasv riigis.

2. Kommunistliku partei teooria ja programm rahvusküsimuses

— 2 tundi

Kommunistliku partei marksistlik teooria ja programm rahvusküsimuses ja selle väljatöötamine V. I. Lenini poolt.

Marksistlik-leninlik rahvuse-teooria. Rahvuse ebateaduslike, idealisilike definitsioonide paljastamine V. I. Lenini ja J. V. Stalini poolt.

Kodanlike rahvuste ja tsentraliseeritud riikide tekkimise ajaloolised tingimused. Rahvuslik liikumine ja rahvusküsimuse tekkimine. Rahvusküsimus kui osa proletaarse revolutsiooni ja proletariaadi diktatuuri üldküsimusest. Rahvusliku liikumise klassiolemus kapitalismi tingimustes. V. I. Lenin rahvusküsimuse konkreetsetest iseärasustest Venemaal.

Rahvusküsimuse kaks külge, kaks tendentsi imperialismi ajajärgul. Rahvuslik vabadusvõitlus imperialismi ajastul. Koloniaalsüsteemi kriis ja selle teravnemine pärast teist maailmasõda. Rahvusliku vabastusliikumise tõus asumaaedes ja pool-koloniaalsetes riikides. Ameerika imperialism — elajaliku natsionalismi ja rassismi kehastus, rahvaste vabaduse ja sõltumatuse lämmataja.

Kommunistliku partei programm rahvusküsimuses. V. I. Lenin rahvusküsimuse lahendamise revolutsioonilisest teest Venemaal.

«Rahvusliku kultuurautonoomia» programmi reaktsioonilise olemuse kriitika.

Bolševike võitlus rahvusküsimuse revolutsioonilise programmi eest Bundi, Kaukaasia menševike ja trotskistlik-likvidatorliku bloki vastu. Rahvusküsimuse marksistlik-leninliku teooria kaitsmine ja edasiarendamine J. V. Stalini poolt.

Bolševike rahvusküsimuse programmi elluviimine sotsialistliku revolutsiooni võidu, sotsialismi võidu tagajärjel.

Ajalooline tähtsus, mida omab kommunistliku partei teooria ja programm rahvusküsimuses.

NLKP kogemuste kasutamine rahvusküsimuse lahendamisel vennalike kommunistlike ja töölisparteide poolt. Kapitalistlike maade kommunistlike ja töölisparteide võitlus rahvusliku sõltumatuse ja suveräniteedi eest.

SEMINAR

teemal «Kommunistliku partei teooria ja programm rahvusküsimuses»

— 6 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus, V peatükk.

V. I. Lenin, Rahvuste enesemääramise õigusest. Teosed, 20. kd., lk. 361—417.

J. V. Stalin, Marksism ja rahvusküsimus. Teosed, 2. kd., lk. 285—358.

VSDTP Keskkomitee ja parteitöötajate 1913. a. «Augusti»-(«Suvise») nõupidamise resolutsioonid. NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», I osa, 7. väljaanne, lk. 314—316 (v. k.).

b) täiendav

V. I. Lenin, VSDTP rahvusprogrammist. Teosed, 19. kd., lk. 492—498.

V. I. Lenin, Kriitilisi märkmeid rahvusküsimuse kohta. Teosed, 20. kd., lk. 1—33.

V. I. Lenin, Suurvenelaste rahvuslikust uhkusest. Teosed, 21. kd., lk. 82—86.

J. V. Stalin, Kuidas käsitab sotsiaaldemokraatia rahvusküsimust? Teosed, 1. kd., lk. 31—53.

J. V. Stalin, Hakkas liikuma! ..., Teosed, 2. kd., lk. 232—234.

J. V. Stalin, Peterburi tööliste juhend oma töölissaadikule. Teosed, 2. kd., lk. 245—247.

J. V. Stalin, Oktoobripööre ja rahvusküsimus. Teosed, 4. kd., lk. 150—161.

J. V. Stalin, Leninismi alustest. Osa «Rahvusküsimus». Teosed, 6. kd., lk. 135—146.

J. V. Stalin, Rahvusküsimus ja leninism. Teosed, 11. kd., lk. 328—349.

J. V. Stalin, Marksism ja keeleteaduse küsimused.

J. V. Stalin, Partei XIX kongressil peetud kõne. Tallinn 1953.

«Lenin Vladimir Iljitš. Lühike elu ja tegevuse ülevaade». Lk. 122—134. Teesid Ukraina Venemaaga taasühinemise 300. aastapäeva kohta (1954—1954), Tallinn 1954.

VI T E E M A

BOLŠEVIKE PARTEI IMPERIALISTLIKU SÕJA AJA- JÄRGUL. TEINE REVOLUTSIOON VENEMAAL

(1914 — märts 1917)

1. Imperialistliku sõja tekkimine ja põhjused. II Internatsionaali kokkuvarisemine

— 2 tundi

Imperialistliku maailmasõja tekkimise põhjused. Kaas-
aegse kapitalismi põhiline majandusseadus. Kapitalistlike
riikide vaheliste sõdade paratamatus. Imperialistlik maa-
ilmasõda — kapitalismi üldkriisi esimese etapi peegeldus.
Vastuolud kapitalistlike riikide kahe grupi vahel. Saksa
imperialismi osa esimese maailmasõja vallapäästmisel.
Jaapani, Ameerika Ühendriikide ja teiste riikide sõttaastu-
mine. Ameerika imperialistide püüd maailmavalitsemisele.

Tsaari-Venemaa mahajäämus ja tema ettevalmistamatus
sõjaks. Venemaa mitmesuguste klasside ja parteide suhtu-
mine sõjasse. Bolševike partei võitlus imperialistliku sõja
vastu. Bolševike partei Keskkomitee manifest «Sõda ja
Venemaa sotsiaaldemokraatia».

Bolševike partei võitlus V. I. Lenini juhtimisel II Inter-
natsionaali rahvusvahelistel kongressidel militarismi ja
imperialistliku sõja hädaohu vastu. II Internatsionaali par-
teide juhtide reetlikkus, nende üleminek sotsiaalšovinismi
seisukohtadele. II Internatsionaali kokkuvarisemine. Bolše-
vike võitlus proletaarse internatsionalismi lipu all sotsiaal-
šovinismi ja tsentrismi vastu. Parempoolsed sotsiaaldemo-
kraadid — ameerika imperialismi agendid uue maailma-
sõja ettevalmistamisel ja vallapäästmisel.

Bolševike partei võitlus V. I. Lenini juhtimisel III Inter-
natsionaali loomise eest. Zimmerwaldi ja Kienthali konve-
rentsid, nende tähtsus internatsionalistlike elementide ühen-
damisel. Pahempoolsete sotsiaaldemokraatide vigade kriti-
seerimine V. I. Lenini poolt.

2. Bolševike partei teooria ja taktika sõja, rahu ja revolutsiooni küsimustes

— 4 tundi

Marksism-leninism õiglastest ja ebaõiglastest sõdadest. Bolševike partei loosungid imperialistliku sõja kodu-sõjaks muutmise ja oma valitsuse imperialistlikus sõjas lüüasaamise kohta. Imperialistlike sõdade vastase võitluse toetamine kõigis maades. Bolševike partei isamaa kaitsmisest.

V. I. Lenin imperialismist kui kapitalismi kõrgeimast ja viimsest staadiumist.

Imperialismi ajajärgul toimuva kapitalismi ebaühtlase majandusliku ja poliitilise arenemise seaduse avastamine V. I. Lenini poolt. V. I. Lenin sotsialismi võidu võimalikkusest esialgu mõnedes või isegi ühes kapitalistlikus riigis eraldi ja sotsialismi võidu võimatusest üheaegselt kõigis maades. Sotsialistliku revolutsiooni leninlik teooria.

Bolševike võitlus Venemaal partei teoreetiliste ja taktikaliste põhimõtete elluviimise eest sõja, rahu ja revolutsiooni küsimustes.

3. Kodanlik-demokraatlik Veebruarirevolutsioon Venemaal

— 2 tundi

Tsaarivägede lüüasaamine rindel. Majandusliku laose suurenemine riigis. Rahvahulkade revolutsioonilise liikumise tugevnemine. Bolševike mõju kasvamine rahvahulkades. Tsarismi kriis. Kaks vandenõu revolutsiooni vastu ja nende läbikukkumine.

Revolutsioonilise liikumise arenemine riigis. Streikide ja demonstratsioonide kasv. Tänavavõitlused Petrogradis ja Moskvast. Tsaarivalitsuse kukutamine. Kodanlik-demokraatliku Veebruarirevolutsiooni võit Venemaal. Teise Vene revolutsiooni iseloom ja liikumapanevad jõud. Töölise ja soldatite saadikute nõukogude moodustamine ja nende koosseis. Kodanliku Ajutise Valitsuse moodustamine. Kaksikvõim ja tema klassiolemus. Kaksikvõimu tekkimise põhjused. Revolutsiooni arenemise perspektiivid ja bolševike partei ülesanded.

SEMINAR

teemal «Kommunistliku partei teooria ja taktika sõja, rahu ja revolutsiooni küsimustes»

— 4 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus, VI peatükk.

V. I. Lenin, Euroopa Ühendriikide loosungist. Teosed, 21. kd., lk. 305—308.

V. I. Lenin, Sõda ja Venemaa sotsiaaldemokraatia. Teosed, 21. kd., lk. 9—18.

V. I. Lenin, Proletaarse revolutsiooni sõjaprogramm. Teosed, 23. kd., lk. 65—75.

V. I. Lenin, Kaksikvõimust. Teosed, 24. kd., lk. 19—22.

J. V. Stalin, Leninismi alustest. Osa «Teooria». Teosed, 6. kd., lk. 87—106.

J. V. Stalin, Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus. Tallinn 1952, lk. 30—38.

b) täiendav:

V. I. Lenin, II Internatsionaali krahh. Teosed, 21. kd., lk. 179—229.

V. I. Lenin, Imperialism kui kapitalismi kõrgeim staadium. Teosed, 22. kd., lk. 173—281.

V. I. Lenin, Imperialism ja sotsialismi lõhenemine. Teosed, 23. kd., lk. 93—107.

V. I. Lenin, Kirjad kaugelt. Esimene kiri. Teosed, 23. kd., lk. 285—296.

V. I. Lenin, Sõda ja revolutsioon. Teosed, 24. kd., lk. 365—388.

J. V. Stalin, Vene revolutsiooni võidu tingimustest. Teosed, 3. kd., lk. 11—15.

J. V. Stalin, Tööliste ja soldatite saadikute nõukogudest. Teosed, 3. kd., lk. 1—3.

J. V. Stalin, Mõningaist bolševismi ajaloo küsimustest. Teosed, 13. kd., lk. 81—98.

G. Malenkov, Aruandekõne ÜK(b)P Keskkomitee tööst partei XIX kongressile.

«Lenin Vladimir Iljitš. Lühike elu ja tegevuse ülevaade». Lk. 135—160.

VII T E E M A

BOLŠEVIKE PARTEI SOTSIALISTLIKU OKTOOBRIREVOLUTSIOONI ETTEVALMISTAMISE JA LÄBIVIIMISE AJAJÄRGUL

(Aprill 1917—1918)

1. V. I. Lenini Aprilliteesid. VII ülevenemaaline bolševike konverents

— 2 tundi

Olukord riigis pärast kodanlik-demokraatliku Veebruari-revolutsiooni võitu. Töölise ja talupoegade võitlus bolševike partei juhtimisel revolutsiooni edasiarendamise eest. Kodanliku Ajutise Valitsuse rahvavaenulik poliitika. Menševike ja esseeride kokkuleppepoliitika. Bolševike partei väljatulek põranda alt ja üleminek avalikule poliitilisele ja organisatsioonilisele tööle rahvahulkades.

V. I. Lenini saabumine Petrogradi. V. I. Lenini Aprilliteesid. Kodanlik-demokraatlikult revolutsioonilt sotsialistlikule revolutsioonile ülemineku geniaalne leninlik plaan. Partei ülesanded poliitilise, majandusliku ja siseparteilise töö alal. V. I. Lenin nõukogude vabariigist kui proletariaadi diktatuuri parimast poliitilisest vormist. Loosung «Kogu võim nõukogudele!». Orientatsioon revolutsiooni rahulikule arenemisele kaksikvõimu tingimustes. Partei koondumine V. I. Lenini Aprilliteeside alusel.

Aprillikuu demonstratsioon. Ajutise Valitsuse kriisi algus. Bolševike VII (aprilli) ülevenemaaline konverents. Bolševike partei kurss üleminekuks kodanlik-demokraatlikult revolutsioonilt sotsialistlikule revolutsioonile. Kamenevi, Zinovjevi, Buhharini ja nende väikesearvuliste mõtteosaliste oportunistliku ja antimarksistliku joone paljastamine bolševike poolt.

Bolševike võitlus rahvahulkade pärast, enamuse kättevõitmise eest nõukogudes, tööliklassi ja töötava talurahva liidu tugevdamise eest, menševike ja esseeride isoleerimise eest. Bolševike partei edu pealinnas. I Ülevenemaaline Nõu-

kogude Kongress. Töölise ja soldatite juunidemonstratsioon Petrogradis.

Töölise ja soldatite juulidemonstratsioon kogu võimu nõukogudele ülemineku loosungi all. Kaksikvõimu lõpp. Partei otsus V. I. Lenini minekust sügavale põranda alla. Loosungi «Kogu võim nõukogudele!» ajutine mahavõtmine. Revolutsiooni rahuliku arenemise ajajärgu lõpp. Partei üleminek illegaalsesse seisukorda.

2. Bolševike partei kurss relvastatud ülestõusu ettevalmistamisele. Partei VI kongress

— 2 tundi

Bolševike taktika muutumine seoses poliitilise olukorra muutumisega riigis pärast juulipäevi. Partei VI kongress ja tema otsused. Kongressi töö juhtimine põranda all viibiva V. I. Lenini poolt. Proletaarse partei poolt sotsialistlikus revolutsioonis kasutatava strateegia ja taktika edasine läbitöötamine V. I. Lenini poolt.

VI kongress partei ülesannetest ja taktikast võitluses sotsialistliku revolutsiooni eest Venemaal. Töölisklassi ja kehvtalurahva liit kui proletaarse revolutsiooni võidu põhitingimus. Preobraženski ja Buhharini trotskistlike rünnakute paljastamine kongressil. Sotsialismi võidu võimalikkust meie maal käsitleva leninliku õpetuse kaitsmine J. V. Stalini poolt. Partei kurss relvastatud ülestõusu ettevalmistamisele.

Kodanluse võitlus avaliku kontrrevolutsioonilise diktatuuri kehtestamise eest. Moskva Riiklik nõupidamine. Kindral Kornilovi vandenõu. Välismaiste imperialistlike riikide osa Kornilovi vandenõu organiseerimisel. Kontrrevolutsioonile relvastatud vastulöögi organiseerimine bolševike partei poolt. Kornilovi mässi purustamine. Revolutsiooni kasvav tõus. Nõukogude bolševiseerumine. Petrogradi ja Moskva nõukogu üleminek bolševike poole. Loosungi «Kogu võim nõukogudele!» uus sisu. Segadus kokkuleplaste parteides.

Ülevenemaaline demokraatlik nõupidamine. Eelparlamendi moodustamine. Eelparlamendi boikoteerimise bolševistlik poliitika. Kamenevi, Zinovjevi ja teiste reeturliku eelparlamendist osavõtu taktika paljastamine partei poolt. II Ülevenemaalise Nõukogude Kongressi ettevalmistamine bolševike poolt.

3. Bolševike partei — Suure Sotsialistliku Oktoobri-revolutsiooni võidu innustaja ja organiseerija

— 2 tundi

Bolševike partei valmistumine relvastatud ülestõusuks. V. I. Lenini teosed «Ähvardav katastroof ja kuidas temaga võidelda», «Kas suudavad bolševikud riigivõimu oma käes hoida?». Partei Keskkomitee ajaloolised istungid 10. oktoobril ja 16. oktoobril. Partei Keskkomitee otsus relvastatud ülestõusu kohta. Revolutsioonilise Sõjakomitee moodustamine Petrogradi Nõukogu juures. Ülestõusu juhtimiseks Parteikeskuse valimine.

Partei võitlus põlatud kapitulantide — trotskistide, zinovjevlaste ja teiste revolutsiooni streigimurdjate vastu. Relvastatud ülestõusu leninlik plaan. Bolševike partei — relvastatud ülestõusu juht. Relvastatud ülestõusu võit Petrogradis.

II Ülevenemaaline Nõukogude Kongress. Nõukogude kongressi rahudekreet ja maadekreet. Nõukogude valitsuse moodustamine, eesotsas V. I. Leniniga. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võit.

Revolutsiooni esimestel päevadel nõukogude võimu kukutamise kontrrevolutsiooniliste katsete purustamine. Võitlus Kamenevi, Zinovjevi, Rõkovi ja teiste kodanluse käsilaste reeturlike kallaletungide vastu proletariaadi diktatuurile. Bolševike võitlus nõukogude võimu kehtestamise eest kohtadel. Nõukogude võimu «triumfimarsi» ajajärk.

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võidu põhjused Venemaal. Konflikt kodanliku ühiskonna tootlike jõudude ja tootmissuhete vahel kui sotsiaalse revolutsiooni majanduslik alus. Bolševike taktika iseärasused Oktoobrirevolutsiooni ettevalmistamise ja läbiviimise ajal.

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võit kui leninliku proletaarse revolutsiooni teooria ja taktika võit. Oktoobrirevolutsiooni kaks iseärasust.

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni maailma-ajalooline tähtsus.

4. Bolševike partei võitlus nõukogude võimu kindlustamise eest. Partei VII kongress. Lenini plaan sotsialistlikule ülesehitustööle asumiseks

— 4 tundi

Proletaarse revolutsiooni erinevus kodanlikust revolutsioonist. Kommunistliku partei poliitilised ja majanduslikud sammud nõukogude võimu kindlustamiseks 1917. a. lõpust kuni 1918. a. keskpaigani. Maa, pankade, transpordi, väliskaubanduse, suurtööstuse natsionaliseerimine. Uute, tootlike jõudude iseloomule vastavate sotsialistlike tootmissuhete tekkimine.

Vana kodanliku riigiaparaadi lammutamine ja uue Nõukogude riigiaparaadi loomine. Asutava Kogu laialisaatmine. V. I. Lenini teose «Riik ja revolutsioon» maailma-ajalooline tähtsus. Nõukogude riigi eriline osa maa sotsialistlikus ümberkujundamises. Kommunistliku partei võitlus proletaariaadi diktatuuri kindlustamise eest. Kommunistliku partei ja nõukogude võimu leninlik-stalinlik rahvuspoliitika. «Venemaa rahvaste õiguste deklaratsioon».

Partei võitlus demokraatliku rahu ja imperialistlikust sõjast väljaastumise eest. «Pahempoolsete kommunistide» ja trotskistide reetliku poliitika paljastamine partei poolt Bresti rahuläbirääkimise perioodil. Otsustav vastulöök sakslastele Narva ja Pihkva all. Punaarmee süünd. Rahulepingule allakirjutamine.

VK(b)P VII kongress. Leninliku parteijoone võit kongressil. Kongressi otsused sõja ja rahu, partei nimetuse ning partei programmi muutmise kohta.

Sotsialistlikule ülesehitustööle asumise leninlik plaan. V. I. Lenini töö «Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded». Kommunistliku partei võitlus «pahempoolsete kommunistide» vastu majandusliku ülesehitustöö küsimustes.

Sotsialistliku revolutsiooni edasine arenemine külas. Klassivõitluse teravnemine külas 1918. a. kevadel ja suvel. Toitlusdiktatuuri kehtestamine. Tööliste retk maale loosungi all «Võitlus vilja pärast on võitlus sotsialismi eest». Kehvatalurahva komiteed ja kulakluse ohjeldamine.

V ülevenemaaline nõukogude kongress.

Välismaiste imperialistide juhiste järgi ja nende agentide Buhharini ja Trotski teadmisel ning nõusolekul tegutsenud

«pahempoolsete» esseeride mässu mahasurumine. VNFSV konstitutsiooni — esimese nõukogude konstitutsiooni vastu võtmine.

SEMINAR

teemal «Kommunistlik partei — Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võidu innustaja ja organiseerija»

— 6 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus, VII peatükk.

V. I. Lenin, Proletariaadi ülesandeist praeguses revolutsioonis. Teosed, 24. kd., lk. 1—7.

V. I. Lenin, Marksism ja ülestõus. Teosed, 26. kd., lk. 4—9.

V. I. Lenin, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded. Teosed, 27. kd., lk. 209—247.

J. V. Stalin, Oktoobrirevolutsioon ja vene kommunistide taktika. Teosed, 6. kd., lk. 353—394.

J. V. Stalin, Leninismi alustest. Osa «Talurahvaküsimus». Teosed, 6. kd., lk. 120—135.

J. V. Stalin, Leninismi küsimustest. Osa «Proletaarne revolutsioon ja proletariaadi diktatuur». Teosed, 8. kd., lk. 21—30.

VSDT(b)P ülevenemaalise VII (aprilli) konverentsi resolutsioonid: sõjast, suhtumisest Ajutisse Valitsusse; agraarküsimuse kohta; rahvusküsimuse kohta; tööliste ja soldatite saadikute nõukogudest. «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», I osa, 1953, lk. 335—342, 345—346, 353 (v. k.).

VSDT(b)P VI kongressi resolutsioonid: käesolev moment ja sõda; poliitilisest olukorrast; majanduslikust olukorrast. Sealsamas, lk. 372—379.

VSDT(b)P Keskkomitee istungi resolutsioon 10. (23.) oktoobrist 1917. a. Sealsamas, lk. 397—398.

VSDT(b)P Keskkomitee laiendatud istungi resolutsioon 16. (29.) oktoobrist 1917. a. Sealsamas, lk. 399.

VK(b)P VII kongressi resolutsioonid: sõjast ja rahust; partei nime-tuse ja partei programmi muutmise kohta. Sealsamas, lk. 404—406.

b) täiendav:

V. I. Lenin, VSDT(b)P VII ülevenemaaline (aprilli) konverents. Ettekanne käesolevast momendist. Konverentsi lõpetamise puhul peetud kõne. Teosed, 24. kd., lk. 202—218, 284.

V. I. Lenin, Kriisi õppetunnid. Teosed, 24. kd., lk. 187—190.

V. I. Lenin, Ähvardav katastroof ja kuidas selle vastu võidelda. Teosed, 25. kd., lk. 297—340.

- V. I. Lenin*, Poliitiline olukord. Teosed, 25. kd., lk. 157—159.
- V. I. Lenin*, Kolm kriisi. Teosed, 25. kd., lk. 150—154.
- V. I. Lenin*, Riik ja revolutsioon. Teosed, 25. kd., lk. 355—459.
- V. I. Lenin*, Loosungitest. Teosed, 25. kd., lk. 164—171.
- V. I. Lenin*, Kiri Keskkomitee liikmeile. Teosed, 26. kd., lk. 206—207.
- V. I. Lenin*, II Ülevenemaaline tööliste ja soldatite saadikute nõukogude kongress. Teosed, 26. kd., lk. 215—235.
- V. I. Lenin*, Eemalseisja nõuanded. Teosed, 26. kd., lk. 153—155.
- V. I. Lenin*, Kas suudavad bolševikud riigivõimu oma käes hoida? Teosed, 26. kd., lk. 65—111.
- V. I. Lenin*, Kiri bolševike partei liikmeile. Teosed, 26. kd., lk. 188—191.
- J. V. Stalin*, Marx ja Engels ülestõusust. Teosed, 1. kd., lk. 232—237.
- J. V. Stalin*, Sõnavõetud Venemaa Sotsiaaldemokraatliku Tööliste (bolševike) Partei Petrogradi organisatsiooni erakorralisel konverentsil. Teosed, 3. kd., lk. 106—124.
- J. V. Stalin*, Tööliste ja soldatite saadikute nõukogudest. Teosed, 3. kd., lk. 1—3.
- J. V. Stalin*, Sõnavõetud Venemaa Sotsiaaldemokraatliku Tööliste (bolševike) Partei VI kongressil. Teosed, 3. kd., lk. 154—186.
- J. V. Stalin*, Oktoobrirevolutsiooni rahvusvaheline iseloom. Teosed, 10. kd., lk. 231—242.
- J. V. Stalin*, Partei XIX kongressil peetud kõne.
- «Lenin Vladimir Iljitš. Lühike elu ja tegevuse ülevaade». Lk. 161—184.

VIII T E E M A

KOMMUNISTLIK PARTEI VÄLISMAISE SÕJALISE INTERVENTSIOONI JA KODUSÕJA AJAJÄRGUL

(Aastad 1918—1920)

1. Välismaise sõjalise interventsiooni algus. Kodusõja esimene ajajärk

— 2 tundi

Nõukogude Venemaa rahvusvaheline ja siseolukord 1918. aasta esimesel poolel. Ameerika Ühendriikide, Inglismaa, Prantsusmaa ja teiste riikide imperialistide ning sisemise kontrrevolutsiooni ühinemine võitluses nõukogude võimu vastu. Ameerika Ühendriigid kui sõjalise interventsiooni peamine organiseerija.

Nõukogude rahva mobiliseerimine kommunistliku partei poolt isamaasõjaks interventide ja sisemise kontrrevolutsiooni vastu.

Regulaarse Punaarmee loomine. Sõjaväeteenistuskohustuse kehtestamine. Poliitiline töö Punaarmees. Töölise-Talupoegade Kaitsenõukogu organiseerimine, eesotsas V. I. Leniniga. Tagala organiseerimine rinde teenistusse. Sõjakommunism ja tema olemus. Töölisklassi ja talurahva sõjalis-poliitiline liit.

Nõukogude võimu esimesed edusammud võitluses sisemise kontrrevolutsiooni ja välismaise sõjalise interventsiooni vastu. Saksa interventide minemakihutamine meie kodumaa territooriumilt.

2. Kommunistliku partei VIII kongress

— 2 tundi

Rahvusvaheline ja siseolukord partei VIII kongressi eel. Revolutsioon Saksamaal ja selle tähtsus. Revolutsioonilise liikumise tõus Euroopas ja kommunistlike parteide loomine. Kommunistliku Internatsionaali asutamine. Kominterni I kongress.

Partei VIII kongress. Kommunistliku partei uue programmi vastuvõtmine. Buhharini ja Pjatakovi parteivas-
taste vaadete paljastamine V. I. Lenini poolt tähtsamates
programmiküsimustes.

Partei VIII kongressi otsus ülemineku kohta keskmiku
neutraliseerimise poliitikalt temaga kindla liidu loomise
poliitikale, säilitades selles liidus proletariaadi juhtiva osa.
Sõjaküsimus VIII kongressil. Kongressi otsused partei ja
nõukogude tööst, partei sotsiaalse koosseisu parandamisest
ja ümberregistreerimise läbiviimisest. Kommunistliku partei
VIII kongressi ajalooline tähtsus.

3. Interventsiooni kõvenemine. Koltšaki ja Denikini sõjakäikude purustamine

— 2 tundi

Interventsiooni tugevdamine Ameerika Ühendriikide,
Inglismaa, Prantsusmaa ja teiste kapitalistlike maade impe-
rialistide poolt Nõukogude vabariigi vastu. Kodusõja äge-
nemine pärast Saksamaa sõjalist lüüasaamist. Nõukogude
Venemaa blokaad. Koltšaki sõjakäik. VK(b)P Keskkomitee
teesid, seoses olukorraga Idarindel. Judenitši sõjakäik Petro-
gradi peale. Petrogradi kaitse organiseerimine partei poolt.
Ameerika-Inglise interventsiooni purustamine Nõukogude-
maa põhjaosas. Koltšaki retke purustamine.

Denikini sõjakäik. Olukord Lõunarindel 1919. aasta
suvel ja sügisel. Partei ja Nõukogude valitsuse abinõud
Denikini purustamiseks. V. I. Lenini tööd: «Kõik võitlusse
Denikini vastu!», «Moskva parteinädala kokkuvõtted ja meie
ülesanded».

Judenitši pealetung Petrogradile. Denikini ja Judenitši
purustamine.

4 Kommunistliku partei IX kongress. Interventsiooni lõpp

— 2 tundi

Ajutine hingetõmbeaeg pärast Denikini purustamist.
Punaarmee mõnede väeosade üleviimine tööarmeede seisu-
korda. Kommunistlikud laupäevakud. V. I. Lenin kommu-
nistlike laupäevakute ajaloolisest tähtsusest. Töölise-Talu-
poegade Kaitsenõukogu reorganiseerimine Töö ja Kaitse-
nõukoguks. Riikliku Plaanikomisjoni loomine.

Partei IX kongress ja tema otsused: järjekordsetest ülesannetest majanduslikus ülesehitustöös, ametiühingute ja nende organisatsioonide küsimus.

Parteivastase «demokraatliku tsentralismi» rühma paljastamine kommunistliku partei poolt. Partei IX kongressi ajalooline tähtsus. Meie maa elektrifitseerimise leninlik plaan.

Poola panide kallaletung Nõukogude vabariigile. Wrangeli avantüür. Partei poolt Punaarmee eduka vastupealtnungi organiseerimine kogu rindel. Rahulepingu sõlmimine Poolaga. Wrangeli purustamine. Ameerika-Jaapani interventide väljakihutamine Kaug-Idast. Välismaise interventiooni ja kodusõja lõpp.

Kuidas ja mispärast võitis Nõukogudemaa interventide ja sisemise kontrrevolutsiooni ühendatud jõud. Kommunistlik partei — nõukogude rahva poolt interventide ja valgekaartlaste üle saavutatud täieliku võidu innustaja ja organiseerija.

5. V. I. Lenini raamat ««Pahempoolsuse» lastehaigus kommunismis»

— 4 tundi

Ajalooline olukord V. I. Lenini teose ««Pahempoolsuse» lastehaigus kommunismis» ilmumise ajal. Ülemaailmse kommunistliku töölisliikumise olukord. Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei — maailma revolutsioonilise ja töölisliikumise «löögibrigaad». Suure Sotsialistliku Oktoobri-revolutsiooni ja kommunistliku partei ajalooliste kogemuste rahvusvaheline tähtsus.

Proletariaadi diktatuur, tema olemus ja ülesanded. Kommunistliku partei juhtiv osa proletariaadi diktatuuri süsteemis.

Missuguste vaenlaste vastu võideldes kasvas, tugevnes ja karustus bolševism. Siseparteilise arenemise vastuolud ja selle allikad. Võitlus parempoolse ja «pahempoolse» oportunismi vastu on kommunistlike parteide arenemise seaduseks.

V. I. Lenini poolt «pahempoolsete» oportunistlike vaadete paljastamine «juhtide — partei — klasside — rahvahulkade» küsimuses. V. I. Lenin kommunistide töö vajadusest reaktsioonilistes ametiühingutes ja kommunistide osavõtust kodanlikest parlamentidest, parlamendifraktsioonide ülesannetest, kompromissidest ja kokkulepetest. Kriitika ja enesekriitika tähtsus proletaarsetele parteidele.

Marksism-leninism revolutsioonilisest situatsioonist, poliitilisest strateegiast ja taktikast. Kommunistlike parteide juhtiv osa rahvaste võitluses demokraatia, rahvusliku sõltumatus ja sotsialismi eest.

V. I. Lenini teose «Pahempoolsuse» lastehaigus kommunismis» ajalooline tähtsus.

SEMINAR

1. Partei VIII kongress

— 4 tundi

2. V. I. Lenini raamat «Pahempoolsuse» lastehaigus kommunismis»

— 4 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

UK(b)P ajalugu. Lühikursus, VIII peatükk.

V. I. Lenin, «Pahempoolsuse» lastehaigus kommunismis. Valitud teosed, II kd., lk. 467—526.

VK(b)P VIII kongressi resolutsioonid: Venemaa Kommunistliku (bolševike) Partei programm; suhtumisest kesktalupojasse. «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», I osa, lk. 409—430, 447—450 (v. k.).

VK(b) Partei IX kongressi resolutsioonid: järjekordsetest ülesannetest majanduslikus ülesehitustöös; ametiühingute ja nende organisatsioonide küsimus. Sealsamas, lk. 477—494.

b) täiendav:

V. I. Lenin, VK(b)P Keskkomitee teesid, seoses olukorraga Idarindel. Teosed, 29. kd., lk. 251—254.

V. I. Lenin, Kõik võitlusse Denikini vastu! Teosed, 29. kd., lk. 402—420.

V. I. Lenin, Ettekanne tööst maal. Teosed, 29. kd., lk. 176—192.

V. I. Lenin, Suur algatus. Teosed, 29. kd., lk. 377—400.

V. I. Lenin, Kiri töölistele ja talupoegadele Koltšaki üle saavutatud võidu puhul. Teosed, 29. kd., lk. 513—520.

J. V. Stalin, Nõukogude võimu poliitika rahvusküsimuses Venemaal. Teosed, 4. kd., lk. 343—355.

J. V. Stalin, Partei kolmest põhihoosungist talurahvaküsimuses. Teosed, 9. kd., lk. 197—212.

J. V. Stalin, Ukraina keerdsõlm. Teosed, 4. kd., lk. 43—46.

J. V. Stalin, Entente'i uus sõjaretk Venemaale. Teosed, 4. kd., lk. 312—320.

J. V. Stalin, Punaarmee kolmest iseärasusest. Teosed, 11. kd., lk. 21—26.

J. V. Stalin, Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus.

«Lenin Vladimir Iljitš. Lühike elu ja tegevuse ülevaade», lk. 185—240.

IX T E E M A

KOMMUNISTLIK PARTEI RAHUAEGSELE RAHVAMAJANDUSE TAASTAMISELE ÜLEMINEKU AJAJÄRGUL

(Aastad 1921—1925)

1. Nõukogudemaa pärast interventsiooni ja kodusõja likvideerimist. Partei X kongress

— 2 tundi

Nõukogude vabariigi rahvusvaheline ja siseolukord pärast välismaise interventsiooni ja kodusõja lõppemist. Taastamisajajärgu majanduslikud ja poliitilised raskused. Kroonlinna kontrrevolutsiooniline mäss ja selle likvideerimine.

Olukord kommunistlikus parteis rahuaegsele rahvamajanduse taastamisele ülemineku algul. Diskussioon parteis ametiühingute küsimuses. V. I. Lenin ametiühingute osast ja ülesannetest. Võitlus trotskistide ja teiste antileninlike rühmituste vastu diskussiooni ajajärgul ametiühingute küsimuses. Partei koondumine Keskkomitee ümber. Opositsiooni lüüasaamine.

Partei X kongress ja tema otsused: partei ühtsusest, sündikalistlikust ja anarhistlikust kallakust, ametiühingute ülesannetest, partei järjekordsetest ülesannetest rahvusküsimuses, toiduainete andmise kohustuse asendamisest toitlusmaksuga. Üleminek uuele majanduspoliitikale. Töölisklassi ja töötava talurahva vahelise liidu edasise kindlustamise ülesanne uue majanduspoliitika alusel. Uue majanduspoliitika olemus ja selle rahvusvaheline tähtsus. Kommunistliku partei võitlus uue majanduspoliitika olemuse moonutamise vastu trotskistide ja teiste parteivastaste rühmade poolt.

Kommunistliku partei X kongressi ajalooline tähtsus.

2. Partei XI kongress. V. I. Lenini kooperatsiooniplaan. Partei XII kongress

— 2 tundi

Kommunistliku partei võitlus tööstuse, transpordi ja põllumajanduse taastamise eest. Kommunistlik partei kui rahva loovate jõudude mobiliseerija sotsialismi ehitamise leninliku plaani teostamisele.

Uue majanduspoliitika esimesed tulemused. Partei XI kongress. Kongressi peamised otsused ja nende ajalooline tähtsus.

Kommunistlik partei — Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu looja. I Üleliiduline Nõukogude kongress. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu moodustamine on kommunistliku partei leninlik-stalinliku rahvuspoliitika triumf.

V. I. Lenini viimsed kõned ja artiklid ning nende ajalooline tähtsus. Lenini plaan kommunismi ülesehitamiseks NSV Liidus. V. I. Lenini poolt teaduslikult põhjendatud programmi väljatöötamine majanduslikult mahajäänud Venemaa muutmiseks eesrindlikuks, võimaks sotsialistlikuks suurriigiks. Lenini kooperatsiooniplaan on NSV Liidus kommunismi ülesehitamise leninliku plaani koostusosaks.

Partei XII kongress. Kongressi peamised otsused ja nende ajalooline tähtsus. Kommunistliku partei võitlus trotskistide, buhhaarinlaste ja kodanlike natsionalistide reeturlike ning kapitulantlike katsete vastu kõrvale juhtida parteid ja meie maad leninlikult teelt proletarise revolutsiooni saavutuste likvideerimise tee, kapitalismi restaureerimise tee.

Ühendatud organi — Keskkontrollkomisjoni ja Tööliste-Talupoegade Inspektsiooni moodustamine. Vajadus kaitsta igakülgsest partei ühtsust ja leppimatult võidelda partei vaenlaste vastu, proletariaadi diktatuuri tugevdamise eest.

3. Võitlus rahvamajanduse taastamise raskustega.

V. I. Lenini haigus ja surm. Partei XIII kongress

— 4 tundi

Edusammud rahvamajanduse taastamise alal 1923. aasta sügiseks. Rahvamajanduse taastamise raskused. Kommunistliku partei abinõud raskuste kõrvaldamiseks ja koostöö tugevdamiseks linna ning maa vahel.

Trotskistide vaenuliku tegevuse intensiivsemaks muutumine seoses V. I. Lenini raske haigusega. Uus diskussioon parteis. Kommunistliku partei võitlus trotskismi vastu. Trotskistide lüüasaamine.

Partei XIII konverents ja tema otsused: diskussiooni tulemustest ja väikekodanlikust kallakust parteis, majanduspoliitika järjekordsetest ülesannetest, parteitööst.

V. I. Lenini surm. VK(b)P Keskkomitee pleenum 21.—22. jaanuaril 1924. a. Pleenumi läkitus: «Parteile. Kogu töörahvale». II Üleliiduline Nõukogude Kongress. J. V. Stalini töotus partei nimel. Lenini kutse parteisse.

Partei XIII kongress ja tema otsused: Keskkomitee aruande kohta, sisekaubanduse, kooperatsiooni ja maal tehtava töö kohta.

Partei võitlus Lenini õpetuse puhtuse eest, Trotski katsete vastu võltsida bolševismi ajalugu ja asendada leninism trotskismiga. J. V. Stalini teos «Leninismi alustest» ja selle ajalooline tähtsus trotskismi ideelise purustamise alal, leninismi kaitsmise ja arendamise alal.

4. Nõukogude Liit taastamisajajärgu lõpul. Partei XIV kongress. Kursis meie maa sotsialistlikule industrialiseerimisele

— 2 tundi

NSV Liidu rahvusvaheline ja siseolukord taastamisajajärgu lõpul. Küsimus sotsialistlikust ülesehitustööst ja sotsialismi võidust meie maal. Kommunistliku partei võitlus Keskkomitee juhtimisel, eesotsas J. V. Staliniga — V. I. Lenini ürituse suure jätkajaga — reeturite ja kapitalistide vastu, sotsialismi ülesehitamise eest NSV Liidus. Leninliku õpetuse — sotsialismi võidu võimalikkusest ühel maal — kaitsmine ja edasiarendamine J. V. Stalini poolt. VK(b) Partei XIV konverents. Kommunistliku partei orientatsioon sotsialismi võidule meie maal. «Uue opositsiooni» tekkimine. Kommunistliku partei võitlus «uue opositsiooni» vastu partei XIV kongressi eel.

Partei XIV kongress kui industrialiseerimiskongress. V. I. Lenin meie maa sotsialistlikust industrialiseerimisest. Meie maa sotsialistliku industrialiseerimise ülesanded. Kommunistliku partei poolt kahe kallaku paljastamine talurahvaküsimuses. «Uue opositsiooni» menševistlik-trotskist-

liku olemuse paljastamine. Partei XIV kongress töölisklassi ja kesktalurahva liidu tähtsusest sotsialismi ülesehitamisel NSV Liidus. «Uue opositsiooni» purustamine.

Kommunistliku partei uue põhikirja kinnitamine ja partei nimetuse muutmine kongressi poolt.

Partei XIV kongressi ajalooline tähtsus.

SEMINAR

teemal «Partei X kongress»

— 6 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus, IX peatükk.

V. I. Lenin, Kooperatsioonist. Valitud teosed, II kd., lk. 683—687.

V. I. Lenin, Pigem vähem, aga paremini. Valitud teosed, II kd., lk. 695—705.

V. I. Lenin, Kuidas reorganiseerida Töölise ja Talupoegade Inspeksioon. Valitud teosed, II kd., lk. 691—694.

J. V. Stalin, Leninismi alustest. Teosed, 6. kd., lk. 69—184.

VK(b) Partei X kongressi resolutsioonid: partei ühtsusest; sündikalistlikust ja anarhistlikust kallakust meie parteis; ametiühingute osast ja ülesannetest; partei järjekordsetest ülesannetest rahvusküsimuses; toiduainete andmise kohustuse asendamisest naturaalmaksuga. «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», I osa, lk. 527—533, 534—549, 553—564.

VK(b) Partei XI kongressi resolutsioonid: Keskkomitee aruande kohta; tööst maal. Sealsamas, lk. 600—601, 618—619.

VK(b) Partei XII kongressi resolutsioon rahvusküsimuse kohta. Sealsamas, lk. 709—718.

VK(b) Partei XIII kongressi resolutsioon parteitöö järjekordsetest ülesannetest. Sealsamas, lk. 820—834.

ÜK(b) Partei XIV kongressi resolutsioon partei keskkomitee aruande kohta. «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», II osa, lk. 73—82.

Partei XIV konverentsi resolutsioon metallitööstuse kohta. VK(b) Partei XIV konverentsi poolt vastuvõetud teesid Kominterni ja VK(b) Partei ülesannetest, seoses Kommunistliku Internatsionaali Täitevkomitee (KITK) laiendatud pleenumiga. Sealsamas, lk. 41—42, 43—52.

b) täiendav:

V. I. Lenin, Noorsooühingute ülesanded. Valitud teosed, II kd., lk. 542—553.

V. I. Lenin, Ettekanne toiduainete andmise kohustuse asendamisest naturaalmaksuga. Teosed, 32. kd., lk. 191—206 (v. k.).

- V. I. Lenin*, Meie revolutsioonist. Valitud teosed, II kd., lk. 688—690.
- V. I. Lenin*, Lehekülgi päevikust. Valitud teosed, II kd., lk. 679—682.
- J. V. Stalin*, Lenin kui Venemaa Kommunistliku Partei organiseerija ja juht. Teosed, 4. kd., lk. 299—308.
- J. V. Stalin*, Rahvuslikud momendid parteilises ja riiklikus ülesehitustöös. Teosed, 5. kd., lk. 175—187.
- J. V. Stalin*, Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu moodustamisest. Teosed, 5. kd., lk. 151—154.
- J. V. Stalin*, Vene kommunistide strateegia ja taktika küsimusest. Teosed, 5. kd., lk. 155—174.
- J. V. Stalin*, Lenini surma puhul. 26. jaanuaril 1924 II Üleliidulisel Nõukogude Kongressil peetud kõne. Teosed, 6. kd., lk. 47—52.
- J. V. Stalin*, ÜK(b)P XIV kongress. Keskkomitee poliitiline aruanne. Lõppsõna Keskkomitee poliitilisele aruandele. Teosed, 7. kd., lk. 249—376.
- J. V. Stalin*, Leninismi küsimustest. Teosed, 8. kd., lk. 13—86.
- VK(b) Partei XIII konverentsi resolutsioon diskussiooni tulemustest ja väikekodanlikust kallakust parteis. «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», I osa, lk. 778—786.
- «Lenin Vladimir Iljitš. Lühike elu ja tegevuse ülevaade», lk. 241—281.

X T E E M A

KOMMUNISTLIK PARTEI VÕITLUSES MEIE MAA SOTSIALISTLIKU INDUSTRIALISEERIMISE EEST

(Aastad 1926—1929)

1. Sotsialistliku industrialiseerimise ajajärgu raskused ja nende vastu võitlemine

— 4 tundi

Kommunistliku partei võitlus pärast XIV kongressi meie maa sotsialistliku industrialiseerimise ja sotsialistliku ühiskonna üleschitamise eest.

Meie maa sotsialistliku industrialiseerimise leninliku programmi edasine väljatöötamine partei poolt, eesotsas J. V. Staliniga.

Meie maa industrialiseerimise nõukogulik meetod. Sotsialistlike tootmissuhete osa tootlike jõudude kiire arendamise kindlustamisel tööstuses. Raskused sotsialistliku industrialiseerimise ajajärgul ja võitlus nende ületamise eest. Industrialiseerimise allikad. Töölisklassi ja töötava talurahva vahelise liidu edasine tugevdamine on sotsialistliku industrialiseerimise edusammude tähtsaim tingimus.

Välismaiste imperialistide katsed nurja ajada NSV Liidu industrialiseerimist ja nende katsete läbikukkumine. Partei võitlus meie maa kaitsevõime tugevdamise eest.

Partei võitlus trotskistide-zinovjevlaste parteivastase bloki vastu. Partei XV konverents ja tema otsused. Kommunistliku Internatsionaali Täitevkomitee VII laiendatud pleenum. Trotskistide-zinovjevlaste bloki platvormi ja tegevuse kontrevolutsioonilise ning restauraatorliku olemuse paljastamine.

Töölisklassi rahvuslike ja internatsionalistlike ülesannete ühtsus ning lahutamatus.

2. Partei XV kongress. Kurss põllumajanduse kollektiviseerimisele

— 2 tundi

Meie maa sotsialistliku industrialiseerimise edusammud 1927. aasta lõpuks. Sotsialistliku suurtööstuse kasvu kiire tempo. Erakapitali väljatõrjumine kaubandusest. Põllumajanduse mahajäämus ja selle põhjused. Väikeselt üksiktalumajapidamiselt sotsialistlikule suurmajapidamisele ülemineku objektiivne paratamatus.

ÜK(b) Partei XV kongress. Kommunistliku partei kurss põllumajanduse kollektiviseerimisele ja kulaklusele pealetungi edasine tugevdamine. Kongressi otsused sotsialistliku ülesehitustöö küsimustes. Kongressi direktiivid NSV Liidu rahvamajanduse arendamise esimese viie aasta plaani koostamiseks. Sotsialistliku rahvamajanduse plaanikindla (proportsionaalse) arenemise seaduse kasutamine partei poolt.

Trotskistide-zinovjevlaste bloki purustamine. Trotskistide-zinovjevlaste bloki aktiivsete tegelaste ja «demokraatliku tsentralismi» rühma väljaheitmine kommunistlikust parteist. Trotskistide muutumine poliitiliste kahekeelsete põhimõttelehädaks jõuguks, rahva verivaenlasteks.

3. Pealetung kulaklusele. Massilise kolhoosiliikumise algus

— 2 tundi

Meie maa majanduslikud raskused 1928. aasta kevadel ja suvel. Klassivõitluse teravnemine külas. Kommunistliku partei üleminek otsustavale pealetungile kulakluse vastu.

Kodanlike spetsialistide kahjurlus tööstuse ja transpordi alal. Kaadri ettevalmistamise probleem. ÜK(b)P Keskkomitee üleskutse enesekriitika kohta.

Partei võitlus parteivastase parempoolse oportunistliku rühma vastu. ÜK(b)P Keskkomitee 1928. aasta novembripleenum. Parempoolsete kapitalismitaastajate ja trotskistide vandenõu paljastamine kommunistliku partei Keskkomitee poolt.

Nõukogude võimu vaenlaste katse NSV Liitu sõtta kiskuda.

ÜK(b)P Keskkomitee ja Keskkontrollkomisjoni 1929. aasta ühine aprillipleenum. ÜK(b)P Keskkomitee 1929. aasta novembripleenumi otsused parempoolsete kapitulan-

tide vaadete propageerimise kokkusobimatuses parteisse kuulumisega.

ÜK(b) Partei XVI konverents. Rahvamajanduse arendamise esimese viie aasta plaani vastuvõtmine konverentsi poolt. Konverentsi läkitus kõigile töötajatele sotsialistliku võistluse arendamise kohta.

Massilise kolhoosiliikumise algus. Suure murrangu aasta (1929. a.)

SEMINAR

teemal «ÜK(b) Partei XIV kongress. Kommunistliku partei võitlus meie maa sotsialistliku industrialiseerimise eest»

— 6 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus, X peatükk.

V. I. Lenin, Viis aastat Venemaa revolutsiooni ja maailmarevolutsiooni väljavaated (kõne Kominterni IV kongressil). Valitud teosed, II kd., lk. 666—675.

J. V. Stalin, Nõukogude Liidu majanduslikust olukorrast ja partei poliitikast. Teosed, 8. kd., lk. 112—142.

J. V. Stalin, Suure murrangu aasta. Teosed, 12. kd., lk. 116—131.

ÜK(b) Partei XIV kongressi resolutsioon Keskkomitee aruande kohta. «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», II osa, lk. 73—82.

ÜK(b) Partei XV kongressi resolutsioonid: Keskkomitee aruande kohta; rahvamajanduse viie aasta plaani koostamise direktiividest. «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», II osa, lk. 313—321, 330—350.

b) täiendav:

V. I. Lenin, VIII Nõukogude Kongressi resolutsiooni projekt elektrifitseerimist käsitleva ettekande puhul. Teosed, 31. kd., lk. 449 (v. k.).

J. V. Stalin, Veel kord sotsiaaldemokraatlikust kallakust meie parteis. Teosed, 9. kd., lk. 12—60, 98—147.

J. V. Stalin, Parempoolsest kallakust ÜK(b) Parteis. Teosed, 12. kd., lk. 1—105.

J. V. Stalin, ÜK(b) Partei XV kongress. Keskkomitee poliitiline aruanne. Teosed, 10. kd., lk. 261—342.

J. V. Stalin, Meie maa industrialiseerimisest ja parempoolsest kallakust ÜK(b) Parteis. Teosed, 11. kd., lk. 239—284.

J. V. Stalin, Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus.

G. M. Malenkov, Aruandekõne ÜK(b)P Keskkomitee tööst partei XIX kongressile.

XI T E E M A

KOMMUNISTLIK PARTEI VÕITLUSES PÖLLUMAJANDUSE KOLLEKTIVISEERIMISE EEST

(Aastad 1930—1934)

1. Rahvusvaheline olukord aastail 1930—1934

— 2 tundi

Kapitalistliku süsteemi üldkriisi teravnemine. Ülemaailmne majanduskriis ja selle iseärasused. Tööstustoodangu langus kapitalistlikes maades. Rahvamajanduse tõus NSV Liidus. Vahekord NSV Liidu ja kapitalistlike riikide vahel. NSV Liidule sõjalise kallaletungi ohu suurenemine.

Mandžuuria okupeerimine Jaapani poolt. Jaapani plaanid vallutada Põhja-Hiina ja Nõukogude Kaug-Ida. Esimese sõjakolde lekkimine Kaug-Idas. Kapitalismi vastuolude teravnemine. Revolutsioonilise liikumise kasv. Fašistide võimuletulek Saksamaal Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa imperialistide kaasabil. Saksa sotsiaaldemokraatia juhtide reeturlik osa. Teise sõjakolde tekkimine Euroopa keskosas.

NSV Liidu võitlus rahu eest. Nõukogudemaa kaitsevõime tugevnemine.

2. Põllumajanduse kollektiviseerimise teostamine, selle tähtsus sotsialismi ülesehitamisel ja NSV Liidu sõjalise võimsuse tugevdamisel

— 4 tundi

Talupoegade massiline astumine kolhoosidesse aastail 1929—1930. Klassivõitluse teravnemine külas. Kommunistliku partei üleminek kulaklike elementide piiramise poliitikalult kulakluse kui klassi likvideerimise poliitikale üldise kollektiviseerimise alusel.

Leninliku kooperatsiooniplaani edasiarendamine kommunistliku partei poolt J. V. Stalini juhtimisel ja võitlus selle

ellurakendamise eest. J. V. Stalini teos «NSV Liidu agraarpoliitika küsimustest». Töölisklassi juhtiv osa põllumajanduse üldise kollektiviseerimise ja kulakluse kui klassi likvideerimise läbiviimisel. ÜK(b)P Keskkomitee otsus 1930. aasta 5. jaanuarist «Kollektiviseerimise tempost ja riigi abist kolhooside ülesehitamisel». Kolhooside ülesehitamise põhimõtted.

Kommunistliku partei Keskkomitee võitlus partei joone moonutamiste vastu kolhooside ülesehitustöös. ÜK(b)P Keskkomitee otsus 1930. aasta 14. märtsist «Võitlusest partei joone moonutamiste vastu kolhoosiliikumises».

Põllumajanduse kollektiviseerimise kui külas toimunud põhjaliku revolutsioonilise pöörde omapära ja ajalooline tähtsus. Külas teostunud vanade, kapitalistlike tootmisuhete asendamise tähtsus uute, sotsialistlike suhetega. Töölisklassi ja talurahva vahelise liidu edasine tugevnemine. Kommunistliku partei poolt kollektiviseerimise läbiviimisel omandatud kogemuste rahvusvaheline tähtsus.

3. Partei XVI kongress — sotsialismi kogu rindel toimuva laiaulatusliku pealetungi kongress

— 2 tundi

Partei XVI kongress ja tema otsused. Sotsialistliku ülesehitustöö tõus ja NSV Liidu siseolukorra tugevnemine. Sotsialistliku majandussüsteemi eelised kapitalistliku süsteemi ees. Sotsialismi pealetung kogu rindel. Kongressi otsus viisaastaku täitmise kohta nelja aastaga. NSV Liidu astumine sotsialismi ajajärku. Trotskismi ja parempoolsete kapitalistide kui ekspluataatorlike klasside agentuuri purustamine. Võitlus kallakutega rahvusküsimuses — suurriikliku šovinismi ja kohaliku natsionalismiga. Sotsialistlike rahvuste kujunemine. Kommunistliku partei järjekordsed ülesanded partei ehituse alal. Kommunistliku partei XVI kongressi ajalooline tähtsus.

Kommunistliku partei orientatsioon kõigi rahvamajandusharude rekonstrueerimisele uue, kaasaegse tehnika baasil. Partei loosung «Rekonstrueerimise ajajärgul tehnika otsustab kõik». Kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse otsus uue, nõukoguliku tootmistehnilise intelligenti loomisest.

Trotskistliku konterbandi paljastamine bolševismi ajaloo küsimustes. J. V. Stalini kiri «Mõningaist bolševismi ajaloo küsimustest» ajakirja «Proletarskaja Revoljutsija» toimetusele.

4. Sotsialismi võit kogu rindel. Partei XVII kongress

— 4 tundi

Meie maa industrialiseerimise ja põllumajanduse kollektiviseerimise edasised edusammud.

ÜK(b)P Keskkomitee ja Keskkontrollkomisjoni ühine jaanuaripleenum 1933. aastal ja tema otsused. Esimese viie aasta plaani täitmise tulemused. Kommunistliku partei võitlus kolhooside organisatsioonilise ja majandusliku tugevdamise eest. Masina-traktorijaamade juures asuvate poliitosacondade osatähtsus. Esimene üleliiduline kolhoosnikute-lööktöölise kongress.

Partei XVII kongress ja tema otsused. NSV Liidu rahvamajanduse tõus. NSV Liidu muutumine mahajäänud agraarmaast võimsaks sotsialistlikuks tööstus- ja kolhoosiriigiks. XVII kongressi otsus rahvamajanduse arendamise teise viie aasta plaani kohta. Teise viisaastaku peamised majanduslikud ja poliitilised ülesanded.

Partei ideelis-poliitilise ja organisatsioonilise juhtimise küsimused. Partei liikmete ideelis-teoreetilise taseme tõstmise ülesanded. Võitlus kapitalistlike igandite vastu inimeste teadvuses. Võitlus kallakutega rahvusküsimuses.

Kongressi otsus partei ja nõukogude tööst. Partei uue põhikirja vastuvõtmine. Kommunistliku partei XVII kongressi ajalooline tähtsus.

Sotsialistliku ülesehitustöö edusammud NSV Liidus pärast partei XVII kongressi.

Buhhaarinlaste mandumine poliitilisteks kahekeelseteks. Trotskistlike kahekeelsete mandumine valgekaartlikuks spioonide, diversantide ja mõrvarite jõuguks. S. M. Kirovi alatu tapmine fašismi käsilaste trotskistide-buhhaarinlaste ühendatud jõugu poolt.

Fašismi käsilaste trotskistide-buhhaarinlaste ühendatud jõugu paljastamine ja kommunistliku partei abinõud kommunistide valvsuse tugevdamiseks. Partei ridade ühtsuse edasine tugevdamine leninismi lipu all.

SEMINAR

teemal «ÜK(b) Partei XV kongress. Kommunistlik partei võitluses põllumajanduse kollektiviseerimise eest»

— 8 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus, XI ptk.

V. I. Lenin, Kooperatsioonist. Valitud teosed, II kd., lk. 683—687.

J. V. Stalin, NSV Liidu agrarpoliitika küsimustest. Teosed, 12. kd., lk. 137—166.

J. V. Stalin, Mõningaist bolševismi ajaloo küsimustest. Teosed, 13. kd., lk. 81—98.

ÜK(b)P Keskkomitee otsus 1930. aasta 5. jaanuarist «Kollektiviseerimise tempost ja riigi abist kolhooside ülesehitamisel». «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», II osa, lk. 544—547.

ÜK(b)P Keskkomitee otsus 1930. aasta 14. märtsist «Võitlusest partei joone moonutamiste vastu kolhoosiliikumises». Sealsamas, lk. 548—551.

ÜK(b) Partei XV kongressi resolutsioonid: Keskkomitee aruande kohta; tööst maal. Sealsamas, lk. 313—321, 350—368.

ÜK(b) Partei XVII kongressi resolutsioonid ja otsused: NSV Liidu rahvamajanduse arendamise teise viie aasta plaani kohta (1933—1937. a.); organisatsioonilised küsimused. Sealsamas, lk. 744—774.

b) täiendav:

J. V. Stalin, Kulakluse kui klassi likvideerimise poliitika küsimusest. Teosed, 12. kd., lk. 172—177.

J. V. Stalin, Peapööritus edusammudest. Teosed, 12. kd., lk. 185—193.

J. V. Stalin, Vastus seltsimeestele kolhoosnikutele. Teosed, 12. kd., lk. 196—221.

J. V. Stalin, Esimese viisaastaku tulemused. Teosed, 13. kd., lk. 157—209.

J. V. Stalin, Tööst maal. Teosed, 13. kd., lk. 210—227.

J. V. Stalin, Aruanne ÜK(b)P Keskkomitee tööst partei XVIII kongressile. Teosed, 13. kd., lk. 274—367.

XVI kongressi resolutsioon ÜK(b)P Keskkomitee aruande kohta. «NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», II osa, lk. 553—565.

NSV Liidu põllumajanduse edasiarendamise abinõudest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu 7. septembril 1953. a. sm. N. S. Hruštšovi ettekande põhjal. Tallinn, 1953.

Meie maal teravilja tootmise edasisest suurendamisest ning uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmisest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu 2. märtsil 1954. a. sm. N. S. Hruštšovi ettekande põhjal. Tallinn, 1954, lk. 1—45.

XII T E E M A

KOMMUNISTLIK PARTEI VÕITLUSES SOTSIALISTLIKU ÜHISKONNA ÜLESEHITAMISE LÕPULEVIIMISE JA UUE KONSTITUTSIOONI ELLUVIIMISE EEST

(Aastad 1935—1937)

1. Nõukogude Liidu rahvusvaheline ja siseolukord aastail 1935—1937

— 2 tundi

Uue majanduskriisi algus kapitalistlikes maades. Imperialismi vastuolude teravnemine. Fašistlike riikide agressiooni kasv, Abessiinia anastamine Itaalia poolt. Saksa-Itaalia interventsioon Hispaanias. Jaapani sissetung Kesk-Hiinasse. Teise imperialistliku sõja algus. Saksamaa, Itaalia ja Jaapani «kommunismivastase» bloki loomine ning selle agressiivne iseloom. Inglise-Ameerika imperialismi osa teise imperialistliku sõja vallapästmisel.

NSV Liidu võitlus demokraatlike riikide ühtse rinde eest fašistliku agressiooni ja sõja vastu. NSV Liidu astumine Rahvasteliitu. NSV Liidu rahvusvahelise mõju kasv. Kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse abinõud Nõukogude riigi kaitsevõime tugevdamisel.

Sotsialismi edasised edusammud NSV Liidus. Meie maa majandusliku ja sõjalise võimsuse kasv ja tugevnemine. Teise viie aasta plaani ennetähtaegne täitmine. Tööstuse ja põllumajanduse rekonstrueerimise edusammud NSV Liidus. Põllumajanduse kollektiviseerimise lõpuleviimine. Sotsialistlike tootmissuhete osa põllumajanduse arendamisel. Kolhoosikorra edasine tugevnemine. Teine üleliiduline kolhoosnikute-lööktöölise kongress. Põllumajandusliku artelli põhikirja vastuvõtmine. Kommunistliku partei loosung «Kaader otsustab kõik». Stahhaanovliku liikumise tekkimine ja arenemine ning tema ajalooline tähtsus.

Töötava rahva materiaalse ja kultuurilise elatustaseme uus tõus sotsialismi põhilise majandusseaduse toime alusel.

Kultuurirevolutsiooni teostamine NSV Liidus. NSV Liidu rahvaste vormilt rahvusliku ja sisult sotsialistliku kultuuri õitseng.

Nõukogude revolutsiooni jõud ja võitmatlus.

2. NSV Liidu uue Konstitutsiooni vastuvõtmine. Partei kurss laialdasele siseparteilisele demokraatiale

— 2 tundi

NSV Liidu uue Konstitutsiooni projekti ettevalmistamine ja selle üldrahvalik arutamine.

Erakorraline VIII üleliiduline nõukogude kongress. J. V. Stalini kõne «NSV Liidu Konstitutsiooni projektist». Konstitutsiooni kinnitamine, mis seadusandlikult fikseeris sotsialismi võitu NSV Liidus. NSV Liidu Konstitutsiooni maailma-ajalooline tähtsus.

ÜK(b)P Keskkomitee 1937. aasta veebruari-märtsipleenumi otsus parteiorganisatsioonide ettevalmistamisest NSV Liidu Ülemnõukogu valimisteks. Partei kurss laialdasele siseparteilisele demokraatiale. Partei abinõud kaadri poliitilisel kasvatamisel. Kommunistliku partei võitlus partei ja nõukogude rahva revolutsioonilise valvsuse tõstmise eest. ÜK(b)P Keskkomitee 1937. aasta veebruari-märtsipleenum parteitöö puudustest ning abinõudest trotskistide ja teiste kahekeelsete likvideerimiseks.

NSV Liidu Ülemnõukogu valimised. Kommunistide ja parteitute bloki võit valimistel. Laialdase sotsialistliku demokraatia triumf.

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus, XII peatükk.

V. I. Lenin, Teesid ja ettekanne kodanlikust demokraatiast ja proletaariaadi diktatuurist. Teosed, 28. kd., lk. 435—452 (v. k.).

V. I. Lenin, Põlise elulaadi purustamiselt uue loomisele. Teosed, 30. kd., lk. 476—478.

J. V. Stalin, NSV Liidu Konstitutsiooni projektist. Leninismi küsimusi, Tallinn, 1952, lk. 478—502.

J. Stalin, Parteitöö puudustest ning abinõudest trotskistide ja teiste kahekeelsete likvideerimiseks, Tallinn, 1947.

J. V. Stalin, Moskva linna Stalini valimisringkonna valimiseelsetel koosolekutel peetud kõned 11. detsembril 1937 ja 9. veebruaril 1946, Tallinn, 1950, lk. 3—8.

Parteiorganisatsioonide ettevalmistamine NSV Liidu Ülemnõukogu valimisteks uue valimissüsteemi järgi ja vastavalt parteipoliitilise töö ümberkorraldamisele. ÜK(b)P Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu 27. veebruaril 1937. a. sm. Zdanovi kõne põhjal. «NLKP kongresside ja konverentside ning Keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused», III osa, lk. 290—293.

b) täiendav:

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Konstitutsioon (Põhiseadus), Tallinn, 1954.

J. V. Stalin, Kremli lossis Punaarmee Akadeemia lõpetajaile peetud kõne 4. mail 1935. Leninismi küsimusi, Tallinn, 1952, lk. 461—465.

J. V. Stalin, Esimesel üleliidulisel stahhaanovlaste nõupidamisel peetud kõne 17. novembril 1935. Leninismi küsimusi, lk. 466—477.

Seltsimees Ivanovi kiri ja seltsimees Stalini vastus. Gospolitizdat, 1940 (v. k.).

XIII T E E M A

KOMMUNISTLIK PARTEI VÕITLUSES SOTSIALISMI ÜLESEHITAMISE LÕPULEVIIMISE JA KOMMUNIS- MILE JÄRKJÄRGULISE ÜLEMINEKU EEST SÕJAEELSEIL AASTAIL

(1938 — juuni 1941)

1. Partei võitlus kaadri ideelise ja poliitilise karastuse tugevdamise eest. «Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei ajaloo lühikursuse» ilmumine

— 2 tundi

Partei ja nõukogude kaadri ideelise ning poliitilise karastuse tugevdamise vajalikkus seoses sotsialismi ülesehitamise lõpuleviimise ja kommunismile järkjärgulise ülemineku ülesannetega. Kaadri kasvatamine nõukogude patriotismi ja proletaarse internatsionalismi vaimus, piiritus truuduses nõukogude rahvale, kommunismi üritusele. Partei-propaganda ülesanded, marksismi-leninismi revolutsioonilise teooria omandamise vajalikkus.

«Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei ajaloo lühikursuse» ilmumine. ÜK(b)P Keskkomitee otsus 14. novembrist 1938. a. «Parteipropaganda korraldamisest ühenduses «ÜK(b)P ajaloo lühikursuse» ilmutamisega».

«ÜK(b)P ajaloo lühikursus» on marksismi-leninismi põhiteadmiste entsüklopeedia.

2. Kommunistliku partei XVIII kongress

— 4 tundi

ÜK(b)P XVIII kongress ja selle otsused. Nõukogude Liidu rahvusvaheline olukord aastail 1938—1939. Uus majanduskriis Ameerika Ühendriikides, Inglismaal, Prantsusmaal ja teistes kapitalistlikes maades. Imperialistliku võitluse tugevnemine maailma, mõjusfääride ja asumaade

uue ümberjagamise eest sõjalisel teel. Rahvusvahelise olukorra teravnemine. Teise imperialistliku sõja tugevnemine. Saksamaa, Itaalia ja Jaapani sõjaline blokk. Inglismaa, Prantsusmaa ja Ameerika Ühendriikide valitsuste «mittevahelesegamise», «mahitamise» ja agressioonipoliitika. Rahu kaitsmise poliitika järjekindel teostamine Nõukogude Liidu poolt.

NSV Liidu siseolukord. Sotsialismi ülesehitamine NSV Liidus on V. I. Lenini õpetuse täitmise tulemus, kommunistliku partei suure organiseeriva ning suunava tegevuse, tema targa juhtimise tulemus, tööliste, talupoegade ja intelligentsi kangelasliku töö tulemus, kes üksmeelselt toetavad partei poliitikat. NSV Liidu astumine sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise lõpuleviimise ja sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku ajajärku. Nõukogude ühiskonna liikumapanevad jõud.

ÜK(b)P edasine tugevnemine. Kommunistliku partei peajoone täielik võit. Kaadri valik, edutamine ja paigutamine. Kaadri marksistlik-leninlik kasvatamine.

Partei XVIII kongress mõnedest marksistlik-leninliku teooria küsimustest: sotsialistliku riigi tugevdamise vajalikkusest, kommunismi ülesehitamisest meie maal, nõukogude intelligentsist ja tema osast võitluses kommunismi eest.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kolmanda viie aasta plaani kinnitamine. ÜK(b)P uue põhikirja vastuvõtmine. Kommunistliku partei XVIII kongressi ajalooline tähtsus.

3. Teise maailmasõja vallapäätmine saksa fašismi poolt. Partei abinõud meie maa ettevalmistamisel aktiivseks kaitseks

— 2 tundi

Nõukogude Liidu rahvusvaheline olukord aastail 1939—1941. NSV Liidu võitlus fašistliku agressiooni vastu. Saksa militarismi ja hitlerliku agressiooni ergutamine ameerika ja inglise-prantsuse imperialistide poolt, nende taotlus suunata hitlerlik agressioon NSV Liidu ja slaavi maade vastu. Saksamaa sõjalise potentsiaali uuesti jaluleseadmine ameerika kapitalistlike monopolide abiga. Läbirääkimised Inglismaa, Prantsusmaa ja Nõukogude Liidu vahel 1939. aastal ja läbirääkimiste katkestamine inglise-

prantsuse imperialistide poolt. Nõukogude Liidu ja Saksamaa vaheline mittekallaletungileping ning selle tähtsus NSV Liidule. Fašistliku Saksamaa kallaletung Poolale. Teise maailmasõja algus. Teise maailmasõja põhjused ja iseloom.

NSV Liidu võitlus oma piiride julgeoleku kindlustamise eest. Lääne-Ukraina ja Lääne-Valgevenemaa vabastamine Punaarmee poolt. Vastastikuse abistamise lepingud NSV Liidu ja Balti riikide vahel. Soome provokatsiooniline kallaletung NSV Liidule ja Nõukogude-Soome sõda aastail 1939—1940. Rahuleping Nõukogude Liidu ja Soome vahel. Karjala-Soome NSV moodustamine. Nõukogude võimu taastamine Leedus, Lätis ja Eestis. Bessaraabia ja Põhja-Bukoviina taasühinemine NSV Liiduga. Moldaavia NSV moodustamine.

Kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse võitlus kolmanda viie aasta plaani täitmise eest, meie maa igakülgse ettevalmistamise eest aktiivseks kaitseks.

ÜK(b)P XVIII üleliiduline konverents ja selle otsused.

SEMINAR

teemal «ÜK(b)P XVIII kongress»

— 6 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

- V. I. Lenin*, Riigist. Teosed, 29. kd., lk. 434—452.
V. I. Lenin, Riik ja revolutsioon. Teosed, 25. kd., lk. 426—443.
J. V. Stalin, Aruandekõne ÜK(b)P Keskkomitee tööst partei XVIII kongressil. Leninismi küsimusi, Tallinn 1952, lk. 527—568.
J. Stalin, Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus, Tallinn, 1953, lk. 70—78, 121—122.
ÜK(b)P Keskkomitee otsus 14. novembrist 1938. a. «Parteipropaganda korraldamisest ühenduses «ÜK(b)P ajaloo lühikursuse» ilmumisega». «Propaganda ja agitatsioon ÜK(b)P otsustes ja dokumentides», Tallinn, 1949, lk. 378—394.
ÜK(b)P XVIII üleliidulise konverentsi resolutsioon «Parteioorganisatsioonide ülesannetest tööstuse ja transpordi alal». G. M. Malenkovi ettekanne ÜK(b)P XVIII üleliidulisel konverentsil ja selle ettekande põhjal vastuvõetud resolutsioon, Tallinn, 1951, lk. 43—55.

b) täiendav:

- ÜK(b)P XVIII kongressi resolutsioonid. «NLKP kongresside ja konverentside ning Keskkomitee plenumite resolutsioonid ja otsused», III osa, lk. 334—395 (v. k.).
Ajaloo võltsijad (Ajalooline ülevaade), Tallinn, 1948.

XIV T E E M A

KOMMUNISTLIK PARTEI NÕUKOGUDE LIIDU SUURE ISAMAASÕJA AJAJÄRGUL

(juuni 1941—1945)

1. Fašistliku Saksamaa reeturlik kallaletung Nõukogude Liidule. Partei poolt nõukogude rahva mobiliseerimine vaenlasele vastupanu osutamiseks (1941. a. juuni — 1942. a. sügis)

— 4 tundi

Fašistliku Saksamaa reeturlik kallaletung Nõukogude Liidule. Nõukogude rahva Suure Isamaasõja algus saksa fašistlike röövvallutajate vastu. NSV Liidu Rahvakomisaride Nõukogu esimehe asetäitja ning välisasjade rahvakomissari V. M. Molotovi raadiokõne 22. juunil 1941. a.

Kommunistliku partei poolt nõukogude rahva kõigi jõudude mobiliseerimine vaenlasele vastupanu osutamiseks. Riikliku Kaitsekomitee loomine. J. V. Stalini raadiokõne 3. juulil 1941. a. Sõja iseloom ja eesmärgid. V. I. Lenin sotsialistliku isamaa kaitsmisest. Punaarmee ja nõukogude rahva ülesanded sotsialistliku isamaa kaitsmisel. Nõukogudemaa muutumine ühtseks sõjaleeriks.

Kommunistliku partei ja Nõukogude riigi parteipoliitiline ja organisatorlik tegevus rahvamajanduse ümberkorraldamisel sõjaaja nõuete kohaselt. Tööstuse ümberbaseerimine idarajoonidesse.

Kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse parteipoliitiline ja organisatorlik töö armees ja laevastikus, mis oli suunatud NSV Liidu relvastatud jõudude lahinguvõime tugevdamisele.

Punaarmee kangelaslik vastupanu fašistlike vägede pealetungile. Kommunistide avangardlik osa rindel. Punaarmee sõjameeste massiline kangelaslikkus. Põrandaaluste partei- ja komsomoliorganisatsioonide loomine vaenlase tagalas. Partisaniliikumise organiseerimine ja hoogne arenemine.

Nõukogude Liidu võitlus vabadustarmastavate rahvaste ühtse rinde loomise eest hitlerliku Saksamaa ja tema liitlaste vastu. NSV Liidu isoleerimist arvestavate hitlerlike plaanide nurjumine. J. V. Stalini kõne 6. novembril 1941. a. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 24. aastapäevast.

Kommunistlik partei kui Moskva kangelasliku kaitsmise organiseerija. Nõukogude vägede üleminek vastupealetungile ja Saksa vägede purustamine Moskva all. Hitlerliku välksõja plaani nurjumine. Punaarmee pealetung 1941/1942. a. talvel. J. V. Štalin sõja ajutistest ja kestvalt mõjuvatest teguritest.

Saksa vägede pealetung 1942. a. suvel edela suunas. Vaenlasele vastulöögi organiseerimine. Nõukogude Liidu relvastatud jõudude lahinguvõime tugevnemine. J. V. Stalini kõne 6. novembril 1942. a. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 25. aastapäevast.

Oma kohustuste rikkumine liitlaste poolt teise rinde avamisel Euroopas kui Saksa fašistlike vägede ajutise taktikalise edu peamine põhjus 1942. a. suvel ja sügisel. Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa valitsevate ringkondade eesmärgid teises maailmasõjas.

Stalingradi kangelaslik kaitse ja samaaegne Nõukogude vägede uue otsustava vastupealetungi ettevalmistamine.

2. 1943. aasta kui põhjaliku murrangu aasta sõja käigus. Vaenlase massilise väljakihutamise algus Nõukogudemaa piiridest

— 2 tundi

Saksa vägede purustamine Stalingradi all on kõige välja-paistvam võit Suure Isamaasõja ajaloos. Stalingradi lahingu tähtsus. Hitlerlaste poolt orjastatud Euroopa rahvaste vastupanu aktiviseerimine.

Initsiatiivi üleminek Nõukogude Armeele kätte. Põhjalik murrang sõja käigus. Nõukogude Armeele pealetung 1943. a. talvel. Kommunistliku partei võitlus partisaniliikumise edasise hooga arendamise eest.

Saksa vägede pealetungi nurjumine Kurski all ja Nõukogude vägede üleminek vastupealetungile. Nõukogude Armeele pealetungi võimas hoog 1943. a. suvel. Kurski lahingu tähtsus.

Kommunistlik partei kui rindele üldrahvaliku abi organiseerija, nõukogude inimeste ennastsalgava töö organiseerija tagalas.

Rahvamajanduse taastamistöö algus vaenuliku sissetungi all kannatada saanud rajoonides. NSV Liidu Rahvakomisaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee otsus 21. augustist 1943. a. «Edasilükkamatutest abinõudest majanduse taastamisel Saksa okupatsioonist vabastatud rajoonides». Parteiorganisatsioonide töö vabastatud rajoonides.

J. V. Stalini kõne 6. novembril 1943. a. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 26. aastapäevast. Sõja astumine uude staadiumi — Nõukogude territooriumilt okupantide täieliku väljakihutamise ja Euroopas fašistliku «uue korra» likvideerimise staadiumi.

Uus olukord rahvusvahelises töölisliikumises. Kommunistlike parteide ning nende juhtiva kaadri kasv ja poliitiline küpsus mõnedes maades. Kommunistliku Internatsionaali laialisaatmine. Kominterni ajaloolised teened.

3. 1944. aasta kui Nõukogude Armeed otsustavate võitude aasta Saksa fašistlike vägede üle. Saksa fašistlike vägede väljakihutamine Nõukogude Liidu piiridest

— 2 tundi

NLKP — 1944. aastal Nõukogude vägede poolt saavutatud otsustavate võitude organiseerija. Kümme üksteisele järgnenud lööki vaenlase pihta — Nõukogude Armeed sõjalise strateegia ja taktika suur triumf.

Nõukogude territooriumi täielik vabastamine saksa fašistlikest röövvalutajaist ja Euroopa rahvaste vabastamise algus fašistlikust okupatsioonist. Nõukogude vägede edusammud ja kriis fašismileeris. Rumeenia, Bulgaaria, Soome ja Ungari väljumine hitlerlikust blokist ja nende ühinemine hitlerismivastase koalitsiooniga. Nõukogude Liidu üleolek hitlerliku Saksamaa jõududest.

1944. a. suveks reaalse võimaluse loomine fašistliku Saksamaa täielikuks purustamiseks ja Euroopa vabastamiseks Nõukogude Armeed jõududega. Teise rinde sunnitud avamine liitlaste poolt.

J. V. Stalini kõne 6. novembril 1944. a. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 27. aastapäevast.

Partei abinõud nõukogude rahva poliitilise kasvatamise tugevdamisel. Partei Keskkomitee otsused massilise poliit-

töö ja ideoloogilise töö parandamise abinõudest ning nende lähematest ülesannetest Tatari parteiorganisatsioonis, Baškiiri vabariigis ja Valgevenes. ÜK(b)P Keskkomitee otsus puudustest ja vigadest saksa filosoofia ajaloo valgustamisel. ÜK(b)P Keskkomitee otsus puudustest marksismileninismi õpetamisel Saraatovi Riiklikus Ülikoolis.

4. Suure Isamaasõja võidukas lõpuleviimine. Nõukogude Liidu jõu ja võimsuse allikad Suures Isamaasõjas

— 2 tundi

1945. aasta — lõplike võitude aasta. Sõjategevuse ülekandmine Saksamaa ja tema liitlaste territooriumile. Fašistliku Saksamaa isoleerimine. Nõukogude Armeedi abi Euroopa rahvastele nende vabastamisel fašistlikust ikkest. Rahvademokraatliku režiimi loomine Kesk- ja Kagu-Euroopa maades.

Nõukogude Liidu rahvusvahelise autoriteedi kasv. Kolme suurriigi — Nõukogude Liidu, Suurbritannia ja Ameerika Ühendriikide — Krimmi konverents.

Nõukogude Armeedi võitluse lõpuleviimine. Fašistliku Saksamaa kapituleerumine.

Kolme suurriigi — Nõukogude Liidu, Suurbritannia ja Ameerika Ühendriikide — Berliini (Potsdami) konverents.

Nõukogude Liidu rahvusvaheliste positsioonide edasine tugevnemine. Sõpruse ja vastastikuse abistamise lepingute sõlmimine NSV Liidu ja rahvademokraatia maade vahel.

Nõukogude Liidu astumine sõtta Jaapani vastu. Imperialistliku Jaapani purustamine. Nõukogude Liidu julgeoleku kindlustamine Idas. Teise maailmasõja lõpp.

Nõukogude ühiskondliku ja riikliku korra võit Suures Isamaasõjas. Nõukogude rahva suur majanduslik võit. Töölisklassi ja kolhoositalurahva purustamatu liit ning NSV Liidu rahvaste sõprus on Nõukogude riigi võitmatuse allikas. Nõukogude rahva moraalne ja poliitiline võit. Partei sidemete tugevnemine rahvaga, laiade töötavate hulka-dega.

Nõukogude relvastatud jõudude võit Suures Isamaasõjas.

Kommunistliku partei ideede triumf Suures Isamaasõjas. Elustav nõukogude patriotism kui nõukogude inimeste töökangelastegude allikas tagalas, nõukogude sõjameeste sõjaliste kangelastegude allikas rindel ja nõukogude partisa-

nide lahinguliste kangelastegude allikas vaenlase tagalas. Nõukogude rahva suur teene inimkonna ajaloo ees. Vene rahva kui NSV Liidu rahvaste juhtiva jõu osa ajaloolise võidu saavutamisel vaenlase üle. Nõukogude Liidu välispoliitika võit. Nõukogude sõjateaduse võit.

Kommunistlik partei kui nõukogude rahva võidu innustaja ja organiseerija Suures Isamaasõjas.

SEMINAR

teemal «Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei kui nõukogude rahva võidu innustaja ja organiseerija Suures Isamaasõjas»

— 6 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

- V. I. Lenin*, Kõne Moskva kubermangu maakondade, valdade ja külade täitevkomiteede esimeeste nõupidamisel 15. oktoobril 1920. aastal. Teosed, 31. kd., lk. 304 (v. k.).
- V. I. Lenin*, Vabariigi sise- ja välispoliitikast. Teosed, 33. kd., lk. 122 (v. k.).
- J. Stalin*, Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast, Tallinn, 1954.
- J. Stalin*, Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate valimiselsetel koosolekutel peetud kõned 11. detsembril 1937 ja 9. veebruaril 1946, Tallinn, 1950, lk. 9—22.
- G. Malenkov*, Aruandekõne ÜK(b)P Keskkomitee tööst partei XIX kongressil, Tallinn, 1953, lk. 5—11, 32—35, 71—73.
- NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu esimehe asetäitja ning välisasjade rahvakomissari V. M. Molotovi raadiokõne 22. juunil 1941.
- NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee otsus «Edasilükkamatutest abinõudest majanduse taastamisel Saksa okupatsioonist vabastatud rajoonides». «NLKP kongresside ja konverentside ning Keskkomitee plenumite resolutsioonid ja otsused», III osa, 1954, lk. 437—474 (v. k.).

b) täiendav:

Ajaloo võltsijad (Ajalooline ülevaade), Tallinn, 1948.

XV T E E M A

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIK PARTEI VÕITLUSES SOTSIALISTLIKU ÜHISKONNA ÜLES- EHITAMISE LÕPULEVIIMISE JA SOTSIALISMILT KOMMUNISMILE JÄRKJÄRGULISE ÜLEMINEKU EEST SÕJAJÄRGSEL AJAJÄRGUL

1. Rahvusvaheline olukord sõjajärgsel perioodil. NSV Liidu võitlus rahu ja kõigi maade rahvaste vahelise koostöö tugevdamise eest

— 2 tundi

Maailma kapitalistliku süsteemi üldkriisi edasine süvenemine. Uus jõudude paigutus rahvusvahelisel areenil ja kahe leeri — imperialistliku, demokraatiavastase leeri ja imperialismivastase, demokraatliku leeri kujunemine. Imperialismivastase, demokraatliku leeri tugevnemine. Nõukogude Liidu positsioonide kõvenemine, tema autoriteedi ja mõju kasv kogu rahvusvahelises arengus. Maailma revolutsioonilise ja töölisliikumise uute «löögibrigadide» tekkimine. Rahvademokraatlike revolutsioonide võit Kesk- ja Kagu-Euroopa maades. Rahvarevolutsiooni võit Hiinas. Hiina Rahvavabariigi ja teiste rahvademokraatlike riikide moodustamine Aasias. Saksa Demokraatliku Vabariigi loomine. Demokraatliku leeri maade majanduslik koostöö ja vastastikune abi. Nõukogude Liidu ja Hiina vahelise sõpruse ajalooline tähtsus. Imperialismi maailmarinde nõrgenemine.

Kaks arengujoont maailma majanduses. Ühtse maailmaturu lagunemine kaheks paralleelseks maailmaturuks. Imperialismi koloniaalsüsteemi lagunemine ja rahvusliku vabadusliikumise tõus asumaades ja sõltuvates riikides pärast teist maailmasõda.

Kommunistlike ja töölisparteide tegevus kapitalistlikes maades käesoleval ajajärgul. Kommunistlike Parteide Informatsioonibüroo moodustamine.

Parempoolsete sotsialistide kui ameerika imperialistide agentuuri ja töölisliikumise lõhestajate paljastamine.

Rahvusvahelise olukorra teravnemine. Ameerika Ühendriigid kui maailma reaktsiooni peamine tugi. Ameerika imperialistide agressiivne tegevus. Vastuolude teravnemine kapitalistlike maade vahel.

NLKP XIX kongress tänapäeva rahvusvahelisest olukorrast ja partei ülesannetest välispoliitika alal.

NSV Liidu juhtiv osa võitluses rahu säilitamise ja tugevdamise eest. Rahvahulkade võimas liikumine agressorite ja uue sõja õhutajate vastu, demokraatia, rahvusliku sõltumatuse ja rahvastevahelise rahu eest.

2. Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei võitluses NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja edasiarendamise neljanda viie aasta plaani ennetähtaegse täitmise eest

— 2 tundi

Nõukogudema üleminek rahulikule ülesehitustööle, mille sõda oli katkestanud. NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja edasiarendamise viie aasta plaan aastaiks 1946—1950 ja tema põhilised ülesanded. Kommunistliku partei võitlus neljanda viie aasta plaani ennetähtaegse täitmise eest. NLKP kui sotsialistliku võistluse uue tõusu organiseerija. Sotsialistliku tööstuse edusammud.

Kommunistliku partei võitlus põllumajanduse tõusu eest, kolhoosikorra tugevdamise eest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrus 19. septembrist 1946 «Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumise likvideerimiseks kolhoosides». ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi otsus 1947. a. «Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil».

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrus «Rahareformi teostamise ja toidu- ning tööstuskaupade kaartide kaotamise kohta». NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrus laiatarbekaupade hindade alandamisest. Hoolitsus rahva heaolu eest on kommunistliku partei kõrgeimaks seaduseks.

NSV Liidu neljanda (esimese sõjajärgse) viie aasta plaani ennetähtaegne täitmine. Neljanda viisaastaku rahvusvaheline tähtsus.

3. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei abinõud töötava rahva kommunistliku kasvatus tugevdamiseks ja ideoloogilise töö tõstmiseks meie maal

— 2 tundi

Kommunistliku partei võitlus partei liikmete ja kogu töötava rahva marksistlik-leninliku kasvatamise eestveendumuse vaimus kommunismi suurte ideede võitmatusse, piiritu ustavuse vaimus parteile ja sotsialistlikule kodumaale. Partei ja nõukogude juhtivate töötajate ettevalmistamine ja nende kvalifikatsiooni tõstmine. Marksismi-leninismi propaganda tugevdamine rahvahulkades. V. I. Lenini Teoste 4. väljaanne; J. V. Stalini Teoste väljaandmine.

Kommunistliku partei abinõud, mis on suunatud ideoloogilise töö intensiivistamisele meie maal. Partei lepitamatu võitlus kodanliku natsionalismi ja mandunud kodanliku ideoloogia avalduste vastu.

ÜK(b)P Keskkomitee otsused: «Ajakirjadest «Zvezda» ja «Leningrad»», «Draamateatrite repertuaarist ja abinõudest selle parandamiseks», «Kinofilmist «Suur eiu»» ja «V. Muradeli ooperist «Suur sõprus»».

Diskussioonid filosoofia, bioloogia ja füsioloogia küsimustes. Kodanliku kosmopolitismi paljastamine. Diskussioonid keeleteaduse ja poliitilise ökonoomia küsimustes. J. V. Stalini teosed «Marksism ja keeleteaduse küsimused» ning «Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus».

4. NLKP XIX kongress ja partei võitlus tema otsuste täitmise eest. J. V. Stalini haigus ja surm. Kommunistliku partei, Nõukogude valitsuse ja rahva ühtsuse edasine tugevnemine

— 6 tundi

Kommunistliku partei XIX kongress ja tema otsused. Nõukogude Liidu siseolukord. NSV Liidu rahvamajanduse edasine tõus. Tööstuse, põllumajanduse, kaubakäibe, transpordi ja side edukas arendamine. Kokkuhoiurežiim kui rahvamajanduse edasise tõstmise tähtsaim hoob. Nõukogude rahva materiaalse heaolu ja kultuuritaseme tõus. Nõukogude ühiskondliku ja riikliku korra edasine tugevdamine. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ülesanded sisepoliitika valdkonnas.

Kommunistliku partei XIX kongressi direktiivid NSV Liidu arendamise viienda viie aasta plaani kohta aastaks 1951—1955. Viies viie aasta plaan on suur samm edasi sotsialismilt kommunismile arenemise teel. Viisaastaku ülesanded tööstuse ja põllumajanduse alal ning nõukogude rahva materiaalse ja kultuurilise taseme tõstmisel. Kommunistliku partei poolt rahvahulkade loominguks aktiivsuse mobiliseerimine võitlusele viie aasta plaani ennetähtaegse täitmise eest.

Partei XIX kongress partei edasise tugevdamise ülesannetest. Parteiridade kasv partei XVIII ja XIX kongressi vahelisel ajal on eredaks tõendiks partei sidemete tugevdamisest rahvahulkadega.

Partei XIX kongress parteiorganisatsioonide ülesannetest partei koosseisu kvalitatiivselt paremaks muutmisel, enesekriitika ja eriti altpoolt tuleva kriitika hoogsal arendamisel, partei- ja riikliku distsipliini tugevdamisel, kaadri valikul, paigutamisel ja kasvatamisel, ideoloogilise töö tõstmisel ning parteiridade ühtsuse ja monoliitsuse edasisel tugevdamisel. Partei liikmete ja liikmekandidaatide ideelise taseme pidev kasv on nende avangardliku osa tõstmise otsustavaks tingimuseks kõigil elualadel ning parteiliste hulkade aktiivsuse arendamisel.

Partei XIX kongressi otsus «Partei nimetuse muutmisest».

Partei XIX kongressi otsus «Muudatustest ÜK(b)P põhikirjas». Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei põhikiri partei peamistest ülesannetest. Partei liikmete kohustused ja õigused. Kommunistliku partei leninlike organisatsiooniliste printsiipide edasiarendamine põhikirjas. Partei ühtsus on tema jõu ja võitmatuse allikas.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XIX kongressi maailma-ajalooline tähtsus.

Kommunistlik partei on nõukogude rahva loovate jõudude organiseerija võitlusele NLKP XIX kongressi poolt püstitatud ülesannete eduka täitmise eest.

J. V. Stalini haigus ja surm. «Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomiteelt, NSV Liidu Ministrite Nõukogult ja NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumilt kõigile partei liikmetele, kõigile Nõukogude Liidu töötajatele». G. M. Malenkovi ja V. M. Molotovi kõned leinamiitingul 9. märtsil 1953. a. Meie maa õige ja häireteta juhtimise kindlustamine kommunistliku partei Keskkomitee poolt.

Beria reeturliku, partei- ja riigivastase tegevuse paljastamine Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee poolt. NLKP Keskkomitee juulipleenum Beria avantüürist poliitiliste õppetundide võtmise ja kommunistide ning kogu töötava rahva revolutsioonilise valvsuse igakülgse tõstmise vajalikkusest.

Kommunistliku partei, Nõukogude valitsuse ja rahva ühtsus.

Viiskümmend aastat Nõukogude Liidu Kommunistlikku Parteid — tähelepanuvääriv tähtpäev kommunistliku partei, nõukogude rahva ja kogu rahvusvahelise revolutsioonilise liikumise elus.

5. Partei ja valitsuse abinõud põllumajanduse järsu tõusu kindlustamisel. Töölisklassi ja talurahva liidu edasine tugevnemine

— 4 tundi

NLKP kurss rahvatarbeesemete tootmise järsule tõstmisele. NSV Liidu Ülemnõukogu viienda istungjärgu otsus.

Partei ja Nõukogude valitsuse abinõud põllumajanduse järsu tõusu kindlustamisel. NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsus 1953. aastal. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määrused: meie maal loomakasvatuse edasiarendamise ning kolhoosnikute, tööliste ja teenistujate majapidamistele määratavate loomakasvatussaaduste kohustuslike müüginormide alandamise abinõudest; kolhoosides ja sovhoosides kartulite ja köögivilja tootmise suurendamise ja varumise abinõudest aastail 1953—1955; masina-traktorijaamade töö edasise parandamise abinõudest; nõukogude kaubanduse edasiarendamise abinõudest; laiatarbe-tööstuskaupade tootmise laiendamisest ja nende kvaliteedi parandamisest; toidukaupade tootmise laiendamisest.

NLKP Keskkomitee veebruari-märtsi- ja juunipleenumi otsused 1954. aastal ning nõukogude rahva võitlus nende otsuste täitmise eest. Kõigi põllumajanduskultuuride viljakuse igakülgse tõstmise ülesanded. Teraviljamajanduse kui kogu põllumajandusliku tootmise põhialuse arendamise tähtsus. Uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmine. Partei ja Nõukogude valitsuse abinõud eesrindlike kogemuste levita-

misel põllumajanduses. Üleliidulise põllumajandusnäituse tähtsus.

Nõukogude rahva materiaalse heaolu kasv. Töölisklassi ja talurahva liidu edasine tugevnemine.

6. Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei on kommunismi ehitava nõukogude ühiskonna organiseeriv ja innustav jõud

— 2 tundi

Marksism-leninism sotsialismilt kommunismile ülemineku teedest. Partei ülesanded kommunistliku ülesehitustöö alal. Partei võitlus meie maa tootlike jõudude edasiarendamise, tööviljakuse tõstmise ja reservide ärakasutamise eest. Materiaalse huvitatuse printsiibi tähtsus. Ühiskonna materiaalse ja kultuurilise taseme pidev tõstmine. Töötava rahva kommunistlik kasvatamine internatsionalismi ja kõigi maade töötajatega vennalike sidemete kehtestamise vaimus. Nõukogude riigi ja tema relvastatud jõudude igakülgne tugevdamine. Partei võitlus mahajäämuse ja laokiloleku kiire likvideerimise eest rahvamajanduse üksikuis harudes, sotsialistliku tootmise kui meie kodumaa võimsuse tugevdamise aluse pideva kasvu ja täiustamise eest. Kommunistlik partei on rahva juht, organiseerija ja kasvataja. Partei poolt juhtimine on nõukogude korra tugevuse ja vankumatus ning kõigi nõukogude rahva edusammude otsustavaks tingimuseks.

Kommunistliku partei poliitika on ühiskonna materiaalse elu arenemise vajaduste, rahva eluliste huvide teaduslik väljendus. Marksism-leninism on partei poliitika teoreetiliselt aluseks. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ajalugu on marksism-leninism tegelikkuses.

Partei jõud on tema lahutamatus sidemes rahvaga — ajaloo tõelise loojaga. Rahva jõud on tema liitumises kommunistliku partei ümber.

Partei võitlus bürokratismi vastu, riigiaparaadi edasise täiustamise, selle rahvahulkadele lähendamise, sotsialistliku seaduslikkuse tugevdamise eest.

V. I. Lenini poolt väljatöötatud parteilise juhtimise printsiipide ja partei elu normide järgimine on partei ja meie maa õige juhtimise tähtsaimaks tingimuseks. Juhtimise kollektiivsus on parteilise juhtimise kõrgeim printsiip. Kom-

munistliku partei Keskkomitee on partei kollektiivse tarkuse, tema kollektiivse juhtimise kogemuste kehastuks.

Kommunistliku partei poolt läbikäidud ajaloolise tee põhilised tulemused. Mida õpetab Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ajalugu?

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ajalooliste kogemuste rahvusvaheline tähtsus.

SEMINAR

teemal «Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XIX kongress»

— 8 tundi

KIRJANDUS

a) kohustuslik:

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus. Lõppkokkuvõte.

K. Marx, Gotha programmi kriitika. *K. Marx* ja *F. Engels*, Valitud teosed kahes köites, II kd., 1948, lk. 11—16 (v. k.).

V. I. Lenin, Riik ja revolutsioon. Teosed, 25. kd., lk. 433—443.

J. Stalin, Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus, lk. 62—65.

J. V. Stalin, Partei XIX kongressil peetud kõne.

G. Malenkov, Aruandekõne ÜK(b)P Keskkomitee tööst partei XIX kongressil.

G. M. Malenkov, NSV Liidu Ülemnõukogu viiendal istungjärgul peetud kõne 8. augustil 1953, Tallinn, 1953.

ÜK(b)P Keskkomitee otsusest 14. augustil 1946 «Ajakirjadest «Zvezda» ja «Leningrad»». ÜK(b)P Keskkomitee otsus 26. augustist 1946 «Draamateatrite repertuaarist ja abinõudest selle parandamiseks».

ÜK(b)P Keskkomitee otsused «Ajakirjadest «Zvezda» ja «Leningrad»», «Draamateatrite repertuaarist ja abinõudest selle parandamiseks», «Kinofilmist «Suur elu» ja «V. Muradeli ooperist «Suur sõprus»», Tallinn, 1953, lk. 3—12.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XIX kongressi resolutsioonid, Tallinn, 1952.

NSV Liidu põllumajanduse edasiarendamise abinõudest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu 7. septembril 1953. a. sm. N. S. Hruštšovi ettekande põhjal, Tallinn, 1953.

Meie maal teravilja tootmise edasisest suurendamisest ning uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmisest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu 2. märtsil 1954. a. sm. N. S. Hruštšovi ettekande põhjal. Tallinn, 1954.

NLKP Keskkomitee pleenumi poolt 24. juunil 1954 vastu võetud otsus «Kevadkülvitulemustest, kultuuride hooldamisest, saagi koristamiseks ettevalmistumisest ja 1954. aasta põllumajandussaaduste varumisplaanide täitmisest». «Rahva Hääl» 27. juunist 1954.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus «Uudis- ja jäätmaade edasisest ülesharimisest teravilja tootmise suurendamiseks». «Rahva Hää!», 17. augustist 1954.

b) täiendav:

- J. V. Stalin*, Vastused küsimustele, mis «Sunday Times'i» Moskva kirjasaatja hr. Alexander Vert esitas oma kirjas seltsimees Stalini nimele 17. septembril 1946. «Eesti Bolševik» nr. 18, 1949.
- G. M. Malenkov*, Jossif Vissarionovitš Stalini matuste päeval leinamiitingul peetud kõne, Tallinn, 1953.
- V. M. Molotov*, Jossif Vissarionovitš Stalini matuste päeval leinamiitingul peetud kõne, Tallinn, 1953.
- N. S. Hruštšov*, NSV Liidu põllumajanduse edasiarendamise abinõudest. Ettekanne NLKP Keskkomitee pleenumil 3. septembril 1953, Tallinn, 1953.
- N. S. Hruštšov*, Meie maal teravilja tootmise edasisest suurendamisest ning uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmisest. Ettekanne NLKP Keskkomitee pleenumil 23. veebruaril 1954, Tallinn, 1954.
- NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse teadaanne NSV Liidu neljanda (esimese sõjajärgse) viie aasta plaani täitmise tulemustest aastail 1946—1950, Tallinn, 1951.

«MARKSISMI-LENINISMI ALUSTE» KURSUSE TUNNIPLAAN

Semester	Kursuse teema	Tundide arv		
		loenguid	seminari- õppusi	kokku
Esimene õppeaasta	Sisse- juhatus	6	4	10
	I	6	—	6
	II	8	6	14
	III	8	6	14
	IV	26	12	38
	V	4	6	10
	VI	8	4	12
	VII	10	6	16
Kokku 1. ja 2. semestril		76	44	120
Teine õppeaasta	VIII	12	8	20
	IX	10	6	16
	X	8	6	14
	XI	12	8	20
	XII	4	—	4
	XIII	8	6	14
	XIV	10	6	16
	XV	18	8	26
Kokku 3. ja 4. semestril		82	48	130
Üldse kursuse kohta		158	92	250

IV TEEMA FILOSOOFILISE OSA ÕPPIMISE KORD KÕRGEMATES ÕPPEASUTUSTES, KUS ÕPITAKSE DIALEKTILISE JA AJALOOLISE MATERIALISMI KURSUST

1. Dialektiline materialism on marksistlik-leninliku partei maailmavaade

— 2 tundi

Marksismi filosoofia tekkimise ajaloolised tingimused. Dialektiline materialism on marksistlik-leninliku partei maailmavaade. Dialektiline ja ajalooline materialism on kommunismi teoreetiline alusmüür, marksistliku partei teoreetiline põhialus.

Marksismi filosoofia põhjalik erinevus kõigist marksismile eelnenud filosoofilistest «koolkondadest» ja «süsteemidest». Marksistliku filosoofia tekkimine on revolutsioonifilosoofias. Marksismi loov iseloom.

Marksismi filosoofia igakülgne arendamine V. I. Lenini poolt. Marksistlik-leninliku filosoofia edasiarendamine J. V. Stalini poolt. Marksismi filosoofia parteiline, võitlev iseloom. Kaasaja kodanlik idealistlik filosoofia on imperialistliku reaktsiooni teener.

2. Marksistlik dialektiline meetod

— 2 tundi

Marksistlik dialektika on maailma tunnetamise ja revolutsioonilise ümberkujundamise ainuke teaduslik meetod. Looduse ja ühiskonna metafüüsilise käsitamise kriitika. Marksistliku dialektilise meetodi põhijooned ja nende lahutamatu ühtsus.

Asjade ning looduse- ja ühiskonnanähtuste üldine seos ja vastastikune tingitus. Marksistlik dialektika konkreetsest ajaloolisest lähenemisest nähtustele. Nähtuste sõltuvus koha- ja ajatingimustest. Liikumine ja arenemine looduses ja ühiskonnas. Uue, progressiivse, tekkiva ja areneva

võitmatuse. Nähtuste tundmaõppimise vajalikkus nende liikumise, muutumise ja arenemise protsessis.

Arenemine kui kvantitatiivsete muutuste üleminek põhjalikeks, kvalitatiivseteks muutusteks. Arenemise hüppeline iseloom looduses ja ühiskonnas. Evolutsioon ja revolutsioon, nende vastastikused suhted. Üleminek vanalt kvaliteedilt uuele plahvatuse teel antagonistlikus klassiühiskonnas. Vanalt kvaliteedilt uuele ülemineku iseärasused sotsialistliku ühiskonna tingimustes.

Võitlus reformismi ja tema tänapäeva vormi esindajate — parempoolsete sotsialistide vastu. Marksismi-leninismi revolutsioonilise meetodi täielik vastandlikkus oportunistliku reformistlikule meetodile.

Arenemine kui vastandite ühtsus ja vastandite võitlus.

Vastuolude iseloom sotsialistlikus ühiskonnas ja nende ületamise teed. Kriitika ja enesekriitika on uus dialektiline seaduspärasus, vastuolude avastamise ja ületamise eriline vorm sotsialistlikus ühiskonnas. Marksistliku dialektika rakendamine looduse ja ühiskonna tundmaõppimisel ning kommunistliku partei praktilises tegevuses.

3. Marksistlik filosoofiline materialism

— 2 tundi

Marksistlik filosoofiline materialism kui looduse- ja ühiskonna nähtuste ainuke teaduslik seletus. Marksistliku filosoofilise materialismi põhijooned. Maailma materiaalsus ja tema arenemise seaduspärasused.

Materia primaarsus ja teadvuse sekundaarsus.

Maailma tunnetatavus ja tema seaduspärasused. Marksism-leninism tunnetusprotsessist. Praktika kui tunnetamise ja tõe kriteeriumi alus. Seaduste subjektivistlik-idealistliku ja fetišistliku käsituse kriitika. Marksistliku filosoofilise materialismi rakendamine looduse ja ühiskonna tundmaõppimisel ning kommunistliku partei praktilises tegevuses.

4. Ajalooline materialism

— 2 tundi

Ajalooline materialism kui dialektilise materialismi teeside laiendamine ühiskondliku elu tundmaõppimisele. Ühiskonna materiaalse elu tingimused. Materiaalsete hüvede

tootmise viis — peamine jõud ühiskonna materiaalsete elutingimuste süsteemis, mis määrab kindlaks ühiskondliku korra iseloomu. Tootlikud jõud ja tootmissuhted ning nende ühtsus.

Tootmise põhilised iseärasused. Sotsialistliku tootmisviisi tekkimise iseärasused. Ühiskonna arenemise ajalugu on töötavate hulkade kui tootmisprotsessi põhijõu ajalugu. Rahvahulkade otsustav osa ühiskonna ajaloos. Idealistliku isikukultuse teooria kriitika.

Seadus, mille järgi tootmissuhted peavad tingimata vastama tootlike jõudude iseloomule, ja selle seaduse tähtsus ühiskonna arenemisel. Viis tootmissuhete põhitüüpi. Sotsialismi põhiline majandusseadus.

Kommunistliku partei ja Nõukogude sotsialistliku riigi osa sotsialistliku tootmise arendamisel ning tootmissuhete ja tootlike jõudude vaheliste vastuolude ületamisel.

Marksism-leninism baasist ja pealisehitusest. Ühiskonna arenemist käsitavate kodanlike sotsioloogide teadusvastaste, reaktsiooniliste vaadete paljastamine. Ajaloolise materialismi tähtsus kommunistliku partei praktilises tegevuses.

KIRJANDUS

ÜK(b)P ajalugu. Lühikursus, IV ptk.

V. I. Lenin, Materialism ja empiriokrititsism. Teosed, 14 kd., II ptk.

§ 4 ja 5; III ptk., § 1, 3; V ptk., § 3.

**«MARKSISMI-LENINISMI ALUSTE» KURSUSE TUNNIPLAAN
KÕRGEMATE ÕPPEASUTUSTE JAOKS, KUS ÕPITAKSE
DIALEKTILISE JA AJALOOLISE MATERIALISMI KURSUST**

Semester	Kursuse teema	Tundide arv		
		loenguid	seminari- õppusi	kokku
Esimene õppeaasta	Sisse- juhatus	6	4	10
	I	6	—	6
	II	8	6	14
	III	8	6	14
	IV	12	—	12
	V	4	6	10
	VI	8	4	12
	VII	10	6	16
Kokku 1. ja 2. semestril		62	32	94
Teine õppeaasta	VIII	12	8	20
	IX	10	6	16
	X	8	6	14
	XI	12	8	20
	XII	4	—	4
	XIII	8	6	14
	XIV	10	6	16
	XV	18	8	26
Kokku 3. ja 4. semestril		82	48	130
Üldse kursuse kohta		144	80	224

ПРОГРАММА КУРСА
«ОСНОВЫ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА»
ДЛЯ ВЫСШИХ
УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ СССР

На эстонском языке.

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярну маантеэ 10.

*

Toimetaja H. Tiidus.

Tehniline toimetaja M. Aardma.

Korrektorid S. Kõiv ja E. Valdna.

Ladumisele antud 12. III 1955. Trükkimisele
antud 31. III 1955. Paber 54×84, 1/16. Trüki-
poognaid 5. Formaadile 60×92 kohaldatud
trükipoognaid 4,1. Arvutuspoognaid 4,12. Trüki-
arv 3000. MB-07260. Tellimise nr. 1383.
Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tn. 2.

Hind rbl. 1.—

Rbl. 1.—

A-20528

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00395265 4